

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2021

Ladislav Ludvík

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Vliv KLDR na čínsko-japonské vztahy mezi lety 2001–2020

Bakalářská práce

Autor: Ladislav Ludvík

Osobní číslo: F17BP0084

Studijní program: B6701 / Politologie

Studijní obor: 6701R008 / Politologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.

Hradec Králové 24. 6. 2021

Zadání bakalářské práce

Autor:	Ladislav Ludvík
Studium:	F17BP0084
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Vliv KLDR na čínsko-japonské vztahy mezi lety 2001-2020
Název bakalářské práce AJ:	The influence of DPRK on Sino-Japanese relations between years 2001 and 2020

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat analýzou vlivu KLDR na vzájemné vztahy Japonska a Číny, a to od ratifikace smlouvy o vzájemné pomoci a přátelství mezi Čínou a KLDR po současnost. Cílem práce bude analyzovat vliv KLDR a určit, jak se vztahy mezi Japonskem a Čínou pod vlivem KLDR vyvíjejí. Kupříkladu zda mají dané vztahy ovlivněné Severní Koreou tendence eskalovat a přeměnit se do ozbrojeného konfliktu, nebo mají tendence spíše k uvalení vzájemného embarga, nebo se naopak rýsuje řešení přijatelné pro oba státy a blíží se ke klidnému urovnání neshod. Moje výzkumná otázka tedy zní: "Jaký má vliv KLDR na čínsko-japonské vztahy?" Práce bude rozdělena na dva větší celky. První část práce přinese vysvětlení základních pojmů a historické pozadí čínsko-japonských vztahů pro přiblížení dynamických proměn vztahů těchto dvou států, včetně jejich příčin a následků. Druhá část se zaměří na analýzu a vývoj čínsko-japonských vztahů pod vlivem KLDR od roku 2001 do současnosti. Práce bude vycházet z empiricko-analytického přístupu a bude se využívat deskriptivní metody a metody obsahové analýzy.

Johnston, Alastair Iain. 2013. *How New And Assertive Is China's New Assertivness*. Cambridge: The MIT Press.

Liao, Xuanli. 2006. *Chinese Foreign Policy Think Tanks and China's Policy Towards Japan*. Hong Kong: The Chinese University Press

Sneider, Daniel. 2011. *The New Asianism: Japanese Foreign Policy under the Democratic Party of Japan*. Washington: National Bureau of Asian Research. s. 99-130

Heginbotham, Eric. Samuels, Richard J. 1998. *Mercantile Realism and Japanese Foreign Policy*. Cambridge: The MIT Press.

Manyin, Mark E. 2003. *Japan-North Korea Relations: Selected Issues*. Washington D.C.: Congressional Research Service

Manyin, Mark E. Nanto, Dick K. 2011. *China-North Korea Relations*. In: *North Korean Review*.

Uemura, Takeshi. 2015. *Understanding Chinese Foreign Relations: A Cultural Constructivist Approach*. Oxford: Oxford academic press

Wendt, Alexander. 1999. *Social Theory of International Politics* Cambridge: Cambridge University Press

Oneal, John R. Russett, Bruce. Berbraum Michael L. 2003. *Causes of Peace: Democracy, Interdependence, and International Organizations, 1885-1992*. *International Studies Quarterly*,

The Japan Times. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp>

China Daily. Dostupné na: <http://www.chinadaily.com.cn>

Garantující pracoviště: **Katedra politologie,
Filozofická fakulta**

Vedoucí práce: **Mgr. Stanislav Myšíčka, Ph.D.**

Datum zadání závěrečné práce: **31.5.2021**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Stanislava Myšičky, Ph. D a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 24. 6. 2021

Poděkování

Rád bych poděkoval mému vedoucímu práce Mgr. Stanislavu Myšičkovi, Ph.D., za ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi při psaní bakalářské práce poskytl. Dále bych rád poděkoval za shovívavost a trpělivost panu vedoucímu Katedry politologie Mgr. Milanu Hruběšovi, Ph.D., paní asistentce Kláře Dleskové a všem zaměstnankyním studijního oddělení FF UHK.

ANOTACE

LUDVÍK, LADISLAV. 2021. *Vliv KLTR na čínsko-japonské vztahy mezi lety 2001-2020*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové. Filozofická fakulta. Katedra politologie. Bakalářská práce

Bakalářská práce se zabývá analýzou vlivu Severokorejské lidově demokratické republiky na čínsko-japonské mezi lety 2001–2020 s aplikací prvků teorie konstruktivismu na zkoumané události, kterými jsou: únosy japonských občanů severokorejskými agenty a kontroverzní jaderné testy ze strany KLTR. Hlavními aktéry v této práci jsou: Čína, Japonsko a Severokorejská lidově demokratická republika. Všechna data pro první část jsou získávána z odborné literatury, zaměřující se na tuto problematiku. Tento výzkum přináší přehled toho, jak KLTR ovlivňuje vztahy mezi Čínou a Japonskem.

Klíčová slova: Čína, Japonsko, KLTR, vzájemné vztahy, konstruktivismus,

ANNOTATION

LUDVÍK, LADISLAV. 2021. *The influence of DPRK on Sino-Japanese relations between the years 2001 and 2020*. Hradec Králové: University of Hradec Králové. Philosophical Faculty. Department of Political Science. Bachelor Thesis

The bachelor thesis deals with the analysis of the influence of the North Korean People's Democratic Republic on Sino-Japanese relations between 2001-2020 with applications of elements of the constructivism theory to the tested events, which are: abductions of Japanese citizens by North Korean agents and controversial nuclear tests by the DPRK. The main participants in this work are China, Japan, and the North Korean People's Democratic Republic. All data for the first part are obtained from the literature, focusing on this issue. This research provides an overview of how the DPRK affects relations between China and Japan.

Keywords: China, Japan, DPRK, mutual relations, constructivism,

OBSAH

1. Úvod.....	11
1.1. Vymezení tématu	11
1.2. Metodologie	13
2. Teorie konstruktivismu	15
2.1. Původ teorie konstruktivismu	15
2.2. Charakteristika teorie konstruktivismu.....	16
2.3. Konstruktivistický postoj k materialismu	17
2.4. Konstruktivistické chápání státní suverenity	17
2.5. Konstruktivistické chápání konceptu anarchie	18
3. Charakteristika tří zemí	19
3.1. Politické systémy zkoumaných zemí.....	19
3.1.1. Politický systém ČLR.....	19
3.1.2. Politický systém Japonska.....	21
3.1.3. Politický systém KLR.....	22
3.2. Obecné shrnutí zkoumaných zemí.....	22
3.3. Historické pozadí zkoumaných zemí.....	24
3.3.1. Poválečná situace zkoumaných zemí	24
3.3.2. Vzájemné vztahy na začátku studené války do začátku 50. let 20. století	25
3.3.3. Vzájemné vztahy od poloviny 50. let 20. století do konce studené války	26
3.3.4. Vzájemné vztahy od konce studené války do roku 2001	30
4. Aplikace konstruktivismu na vliv KLR na čínsko-japonské vztahy.....	32
4.1. Faktor příbuznosti režimů	32
4.2. Faktor postoje zkoumaných aktérů k USA	33
4.3. Faktor lidového nacionalismu	35
4.4. Faktor vzájemné historie	36
5. Analytická část práce	37
5.1. Únosy japonských občanů	37
5.1.1. Důvody únosů japonských občanů.....	38

5.1.2. Schůze Džuničira Koizumiho a Kim Čong-Ila.....	38
5.1.3. Důsledky a události po schůzi	39
5.1.4. Řešení problematiky od roku 2004 do současnosti	41
5.1.5. Postoj Číny k únosům japonských občanů.....	42
5.1.6. Porovnání problematiky s vybranými konstruktivistickými faktory	43
5.2. Severokorejské jaderné testy	45
5.2.1. Motiv KLDŘ k jaderným testům.....	46
5.2.2. Počet jaderných testů a jejich následky	48
5.2.3. Postoj Číny a Japonska k jaderným testům KLDŘ	51
5.2.4. Porovnání problematiky s vybranými konstruktivistickými faktory	52
6. Závěr	53
7. Prameny a literatura	57
7.1. Literatura.....	57
7.2. Internetové zdroje	59
7.3. Seznam tabulek	65

Seznam použitých zkratk

ČLR – Čínská lidová republika

KSČ – Komunistická strana Číny

KLDR – Korejská lidově demokratická republika

KSP – Korejská strana práce

KOMID – Korejská těžební a obchodní korporace

LDP – Liberálně demokratická strana

OSN – Organizace spojených národů

RB – Rada bezpečnosti OSN

SSSR – Sovětský svaz socialistických republik

USA – Spojené státy americké

1. Úvod

Čína a Japonsko patří bezesporu k nejvlivnějším asijským zemím v regionu východní Asie a Pacifiku co se týče oblastí, kterými jsou ekonomika, politická síla, kulturní síla, ale také vojenská síla. V případě znesváření těchto dvou států může dojít k nestabilitě mezinárodních vztahů a potenciálnímu ohrožení bezpečnostní situace v celém asijsko-pacifickém regionu. Právě z tohoto důvodu je dobré se ptát, jak mohou být vzájemné vztahy dvou suverénních států ovlivňovány ze strany třetího státu, kterým je Severní Korea. Jak významný má Severní Korea vliv na vzájemné vztahy Číny a Japonska, je otázka ještě poměrně neprozkoumaná. Zaměření se právě na tento jev je zajímavé především pro pochopení současného stavu čínsko-japonských vztahů a změn chování těchto dvou států pod vlivem třetího státu.

1.1. Vymezení tématu

Hlavním cílem bakalářské práce je analytické zhodnocení vlivu KLR na čínsko-japonské vztahy a dále pomocí teorie konstruktivismu zhodnotit, jak se čínsko-japonské vztahy po vlivem KLR vyvíjejí. Například zdali vliv KLR směřuje k zhoršování, nebo naopak k podpoře společných vztahů Číny a Japonska. Výzkumná otázka, určená pro tuto práci tedy zní: „Jaký má vliv KLR na čínsko-japonské vztahy?“

Hlavním důvodem pro zvolení konstruktivistické teorie pro tuto práci je její předpoklad, že národní identita, národní zájmy, kulturní rozdíly a historické faktory ovlivňují jednání zmíněných aktérů. Jako příklady v tomto tématu lze uvést dlouhodobé popírání válečných zločinů z historie ze strany Japonska, což Čína vnímá jako potupu a dochází tím k ochlazení vzájemných vztahů. Druhým příkladem, který lze uvést je příbuznost režimů, kdy Čína a KLR jakožto totalitní země dokážou mezi sebou lépe komunikovat než s demokratickým Japonskem, neboť mají podobné ideály.

Za časovou osu bylo vybráno časové rozmezí mezi lety 2001–2020. Důvodem pro zvolení takto rozsáhlé časové osy je ratifikace smlouvy o kolektivní obraně a vzájemné pomoci mezi Čínou a KLDR z roku 2001, což lze považovat za upevnění čínsko-korejských vztahů po rozpadu Sovětského svazu a začátek ovlivňování čínsko-japonských vztahů ze strany KLDR. Následně budou vybrány nejvýznamnější události, které se odehrály do roku 2020 a které ovlivnily vývoj čínsko-japonských vztahů a posílily vliv KLDR.

První významná spolupráce Japonska a Číny byla zaznamenána za japonského období Jamato, kdy právě čínský vliv pomohl ke vzniku soudního systému a centrální správy na území Japonska (Britannica 2020b). Pak po většinu historie až na několik pokusů Japonska o invazi na Korejský poloostrov, který byl pod správou Čínského císařství byly vztahy mezi Japonskem a Čínou poměrně klidné. Zlomový bod nastal v době, kdy byla svržena poslední vládnoucí čínská dynastie Čching, čehož Japonsko využilo a až do konce druhé světové války okupovalo rozsáhlá čínská území.

Během studené války měla Čína blíže ke KLDR než k Japonsku, což bylo zapříčiněno příbuzností režimů obou států a skutečností, že se Čína přímo podílela na vzniku a přežití KLDR během korejské války a že Japonsko během studené války bylo na straně Západního bloku. Od roku 1972, kdy došlo k normalizaci diplomatických vztahů, jsou diplomatické vztahy mezi Čínou a Japonskem celkem dynamické, ale ekonomické vztahy poměrně stabilní (Heginbotham, Samuels 1998:172).

Po konci studené války a rozpadu SSSR se Severní Korea snažila o bližší spolupráci s Čínou, což se podařilo v roce 2001 kdy došlo k ratifikaci smlouvy o vzájemné pomoci a přátelství, což umožnilo bližší spolupráci mezi Severní Koreou a Čínou a lze tuto událost považovat za začátek ovlivňování čínsko-japonských vztahů ze strany KLDR (Freeman 2015:46).

1.2. Metodologie

Práce je vedena jako případová studie se zaměřením na vliv KLCDR na mezinárodní politiku mezi Japonskem a Čínou s empiricko-analytickým postupem. Faktory, kterými jsou: příbuznost režimů, postoj k Západu, národní identita a vzájemná historie byly zvoleny na základě důležitosti vlivu KLCDR na čínsko-japonské politiky v souvztáznosti k teorii konstruktivismu. Vybrané faktory se budou následně aplikovat na zvolenou teorii. Výchozím bodem pro výzkum je tvrzení, že vztahy těchto aktérů lze spojit s národní identitou, vzájemnou historií, politickou kulturou a politicko-obchodními kroky.

Hlavním důvodem pro zvolení tohoto tématu je poukázat na dynamické proměny čínsko-japonských vztahů napříč historií, kdy vzájemné vztahy mezi Japonskem a Čínou prošly dramatickými změnami a jak se v současné době pod vlivem KLCDR mění postoj jednoho aktéra vůči druhému.

Tato práce je rozčleněna na dvě části. Po úvodu následuje představení teorie konstruktivismu, která byla vybrána pro analytickou část práce a na jejíž základech se provede analýza vlivu KLCDR na čínsko-japonské vztahy včetně událostí, které zapříčinily růst severokorejského vlivu. První část práce se věnuje uvedení teorie konstruktivismu a shrnutí všech tří zmíněných aktérů, se snahou zachytit současné politické systémy a stav věcí v Číně, Japonsku a KLCDR. Následně první část přináší historické pozadí čínsko-japonských vztahů od poválečné situace zkoumaných aktérů do konce studené války. Včetně navázání a rozvíjení vzájemných vztahů mezi Čínou a Severní Koreou především za dob studené války. Hlavním důvodem pro uvedení výše zmíněného historického pozadí je vybraný konstruktivistický faktor vzájemné historie, který slouží k uchycení konstruktivistického přístupu a pro určení dalšího vývoje čínsko-japonských vztahů pod vlivem KLCDR. Závěr teoretické části práce se věnuje způsobu aplikace teorie konstruktivismu za pomoci vybraných faktorů kterými jsou: příbuznost režimů, postoj k USA, národní identita a vzájemná historie. Důvod výběru těchto faktorů se staví na předpokladu, že vybrané faktory přímo ovlivňují chování jednoho aktéra vůči ostatním.

Druhá část práce pak přináší přehled o tom, jak se po roce 2001 spolupráce mezi Čínou a KLDR začala zintenzivňovat a jak Japonsko vnímá sbližování Číny a KLDR. Ve druhé části práce budou následně analyzovány vybrané události mezi lety 2001–2020, kterými jsou: únosy japonských obyvatel do KLDR a kontroverzní severokorejské jaderné testy na jejichž závěrečných stranách dojde ke komparaci s vybranými konstruktivistickými faktory a určí se, zda vliv KLDR je na čínsko-japonské vztahy příznivý a tyto státy sjednocuje, nebo naopak záporný a Čínu s Japonskem rozděluje. Tyto události byly pro výzkum vybrány na základě předpokladu účasti všech tří zkoumaných aktérů a přítomnosti vlivu KLDR. V závěrečné části dojde ke shrnutí celé práce, včetně shrnutí analytické části a vybraných faktorů, které v souvislosti s KLDR přímo ovlivňovali vzájemné vztahy mezi Japonskem a Čínou, po závěrečném shrnutí dojde k vyhodnocení severokorejského vlivu na čínsko-japonské vztahy a k určení, zda vliv KLDR směřuje k zhoršování, nebo k podpoře společných vztahů Číny a Japonska. Na samotném konci závěru se práce věnuje odhadu dalšího vývoje čínsko-japonských vztahů pod vlivem KLDR na základě získaných poznatků z celé bakalářské práce.

Pro zpracování této bakalářské práce je čerpáno zejména ze zahraničních zdrojů. Pro objasnění teorie konstruktivismu je čerpáno z publikací Alexandra Wendta (Wendt 1992, 1995, 1999), Roberta Jacksona a Georga Sørensen (Jackson, Sørensen 2014) a také od českého politologa Petra Druláka (Drulák 2003). Jedním z použitých zdrojů pro objasnění čínsko-japonských vztahů je odborná publikace *Mercantile Realism and Japanese Foreign Policy* od politologů Erica Heginbothama a Richarda J. Samuelse (Heginbotham, Samuels 1998), kde jsou výborně a podrobně popsány důležité prvky ve vztazích mezi ČLR a Japonskem v jednotlivých oblastech a také v historických souvislostech. Dalším zdrojem je kniha od sinoložky Carly Park Freeman pod názvem *China and North Korea: Strategic and Policy Perspectives from a Changing China* (Freeman 2015), kde jsou přehledně popsány vztahy mezi KLDR a Čínou napříč historií pro pochopení významu spolupráce KLDR a Číny. V neposlední řadě je čerpáno z odborných publikací od politologa Takešiho Uemury (Uemura 2013, 2015, 2018), který se zabývá vztahem teorie konstruktivismu na čínské a japonské mezinárodní vztahy.

2. Teorie konstruktivismu

V této kapitole je představena teorie konstruktivismu, která v práci bude sloužit k analýze čínsko-japonských vztahů pod vlivem KČMR. Včetně jejího původu, charakteristiky, postoje k materialismu, postoje k svrchovanosti státu a vnímání anarchie v mezinárodních vztazích.

2.1. Původ teorie konstruktivismu

Teorie konstruktivismu je jedna z nejmladších sociálních teorií, kterou lze aplikovat na mezinárodní vztahy. Její vývoj byl zaznamenán po konci studené války v průběhu 80. let minulého století jako odpověď na ustupující vliv marxistické ideologie. Hlavní příčinou úpadku marxistické ideologie byla ztráta mocenského postavení SSSR v Evropě a rozpad východního bloku. Tato situace poskytla nové možnosti a otevřel se tak větší prostor kromě konstruktivismu také pro neoliberalismus a neorealismus (Wendt 1999:5).

Zatímco docházelo na přelomu 80. a 90. let k překrývání neoliberalismu a neorealismu v materialistickém a individualistickém pohledu na mezinárodní prostředí, vznikla alternativa pro tyto dvě teorie v podobě konstruktivismu, který na rozdíl od obou zmíněných teorií nahlíží na mezinárodní prostředí idealistickým a holistickým pohledem (Barnett 2015:157). Toto období je označováno jako čtvrtá velká debata¹ v teorii v mezinárodních vztahů. Tuto debatu lze rovněž také označit jako debatu mezi pozitivismem a postpozitivismem. Debata přináší protikladný postoj, kdy pozitivisté považují identity a zájmy aktérů za předem daný fakt, tudíž je nepovažují za příliš důležité, zatímco postpozitivisté naopak považují identity a zájmy aktérů za důležité a snaží se zachytit různé způsoby jejich utváření v myšlení a jednání v historických procesech (Drulák 2003:137).

Hlavní rozdíl, který lze najít v konstruktivistickém přístupu, je zohledňování subjektivních a ideových faktorů, jako jsou kulturní obrazy, symboly, normy,

¹ Existují celkem 4 velké debaty v mezinárodních vztazích. První velká debata byla střetem realismu a idealismu od 30. do 40. let. Druhá velká debata byla střetem scientismu a realismu od 50. do 60. let. Třetí velká debata byla střetem realismu, liberalismu a marxismu během 70. let. A čtvrtá velká debata je rovněž současná debata v mezinárodních vztazích (Drulák 2003:48-50).

diskurzy, informace, komunikace a způsoby vnímání. Na rozdíl od neorealismu, kde jsou tyto faktory považovány za předem určené a pro výzkum nepodstatné jsou konstruktivismem zdůrazňovány. Přestože neorealismus a konstruktivismus jsou často označovány jako konkurenční směry, nejsou zákonitě protichůdné. S ohledem na různé výzkumné otázky se tyto dvě teorie často zaměřují na různé aspekty sociální reality. Neorealisté často kladou důraz na to, jak aktéři sledují zájmy na základě již zavedené identity sebe sama. Naproti tomu konstruktivisté se většinou zajímají o konstrukci identity během procesu interakcí mezi aktéry (Uemura 2018:50).

2.2. Charakteristika teorie konstruktivismu

Konstruktivismus na rozdíl od neorealistickej teorie neklade velký důraz na přežití státu skrze moc a vojenskou sílu. Mezi základní body konstruktivistické teorie patří témata jako sociální interakce, existence, myšlenky a národní zájmy. Dále na rozdíl od neorealismu, konstruktivismus věří v optimistickou změnu systému, a není skeptický ke změnám jako neorealismus² (Jackson, Sørensen 2014:225).

Teorie konstruktivismu vnímá mezinárodní prostředí jako sociální konstrukt vytvořený vzájemnou interakcí, ze které vychází identita států a přináší tak do mezinárodního prostředí nový přístup, který klade důraz na nemateriální hodnoty a je založen na věděni získaném za pomoci národních identit a státních zájmů. Na rozdíl od neorealismu vidí konstruktivismus národní identity jako základní součást reality a definují tak státy podle národních identit, ze kterých jsou následně vytvářeny státní zájmy (Wendt 1999:230).

Zájmy jsou formovány národní identitou za pomoci ideálů, myšlenek a věděni získaném jejich vztahem k prožitým událostem. Obojí jak zájmy, tak i identity vytvářejí chování států a ovlivňují vzájemné vztahy mezi aktéry a prostředím, ve kterém se nachází (Wendt 1999:233).

² Právě od zastánců neorealismu je konstruktivismus často kritizován za víru v optimistické změny.

2.3. Konstruktivistický postoj k materialismu

Jak již bylo zmíněno, konstruktivismus nahlíží na mezinárodní prostředí idealistickým a holistickým pohledem a kriticky nahlíží na materiální pohled neorealistů, kde se tato teorie snaží vysvětlit skrze čistě materiální síly především rozměrem vojenské moci a dispozicí strategických zdrojů.

Navzdory faktu, že materialismus je také jednou ze součástí konstruktivistické teorie, neboť sociální svět je zkonstruován fyzickými entitami a materiálními zdroji, tak klade větší důraz nemateriální hodnoty a snaží se mezinárodnímu prostředí porozumět především skrze sociální interakci, pravidel a norem (Drulák 2003:138).

Podle konstruktivistů jsou v mezinárodním prostředí nemateriální faktory stejně důležité jako materiální faktory. Protože materiální síla je podle konstruktivistů neudržitelná a vždy má v mezinárodním prostředí důležitější roli diplomacie, důvěra a sdílené vědění než objekty. Díky tomuto přístupu lze vysvětlit například proč má USA obavy z KLR, která vlastní pět nukleárních zbraní, zatímco Velká Británie je vyzbrojená pěti sty nukleárními zbraněmi³. Na rozdíl od materialistických teorií zahrnuje konstruktivismus kromě srovnatelnosti hrozby také interpretaci společné historie a sociální interakce mezi Japonskem a USA, která umožňuje spojení těchto dvou států a nepředpokládá válku mezi nimi (Jackson, Sørensen 2014:212; citováno podle Wendt 1995:73).

2.4. Konstruktivistické chápání státní suverenity

Základní definice pro státní suverenitu je nezávislá státní moc na jakékoli cizí moci. Státní moc je omezena pouze suverenitou jiného státu, mezinárodním právem a svobodně převzatými mezinárodními závazky. Pro stát je tedy klíčové pro

³ Ve vztahu k vybranému tématu lze pomocí konstruktivistické teorie vysvětlit proč se Japonsko obává jaderného útoku ze strany KLR více než ze strany USA.

uplatnění státní suverenity vlastní teritorium, ve kterém může vykonávat státní moc neomezeně⁴ (MVČR 2020) (MOFA 2020).

Na rozdíl od ostatních teorií mezinárodních vztahů představuje pro konstruktivismus státní suverenita výsledek mezinárodní vzájemné interakce. Svrchovaný stát vzniká až po navázání vzájemných kontaktů s ostatními státy a následném kolektivním uznání státu ostatními státy. Z toho vyplývá, že vzájemná komunikace a vzájemné uznání jsou dva nezbytné předpoklady pro získání státní moci a tím dosažení svrchovanosti. Vzájemná komunikace je důležitá z hlediska strategického konání států. Díky vzájemné výměně informací mohou státy definovat moc a na základě toho potom i porozumět tomu, čeho musí dosáhnout pro hájení svých zájmů. Vzájemné uznání je důležité z hlediska aktivní účasti daného státu v mezinárodním prostředí. Svrchovaný stát tak získá možnost zajistit mezinárodní smlouvy, schopnost přijímat velvyslance cizích států, schopnost přijmout a udělit diplomatickou imunitu a účastnit se v mezinárodních organizacích (Goldsmith 2000: 965-966).

2.5. Konstruktivistické chápání konceptu anarchie

Jak je tomu u ostatních teorií mezinárodních vztahů, tak také konstruktivismus nahlíží na mezinárodní prostředí jako na sociální systém postrádající legitimní autoritu a na státy jako na aktéry co chtějí přežít a zabezpečit se. V samotném způsobu vnímání anarchie v mezinárodním prostředí dochází ale k silnému rozporu s neorealisticou teorií, která usuzuje, že anarchie vede nutně ke svépomoci a definuje míru moci jednotlivých států vojenskými silami a strategickými zdroji. Pro konstruktivisty, avšak představuje anarchie mezinárodní bytí. Mezinárodní vztahy jsou sociální konstrukcí vytvářenou skrze diskurzy a činy aktérů (Jackson, Sørensen 2014:216).

Teorie konstruktivismu považuje za důležité představy, které jsou mezi státy sdíleny a které určují vztah jednoho státu ke druhému. Anarchie tak bezpodmínečně nemusí vést ke konfliktům a nedůvěře. Státy jsou spíše schopny důsledkem

⁴ Rozsah státní moci definuje ústava daného státu individuálně.

vzájemné interakce rozvíjet pevnější spolupráci a zároveň skrze tyto interakce přetvářet strukturu anarchického konceptu. Subjektivní zájmy se tak mohou měnit na sdílené představy, a tak pomáhat osobnímu vývoji aktérů (Wendt 1995:77).

Dle konstruktivismu se anarchie může rozpínat pouze způsobem, jakým to státy dovolí. Státy jsou samostatní aktéři, kteří si v mezinárodním systému na základě chování ostatních stanoví nástroje vlastní politiky a vybírají přátele a nepřátele. Bezpečí či pocit ohrožení jsou tvořeny na základě dřívějších zkušeností, vzájemných interakcí a společné komunikace (Wendt 1992:408).

3. Charakteristika zkoumaných zemí

Čtvrtá kapitola se soustředí na charakteristiku Číny, Japonska a Korejské lidově demokratické republiky. V první řadě, dojde ke komparaci zkoumaných aktérů v oblasti politických systémů, poté bude provedeno obecné shrnutí všech tří zkoumaných aktérů v oblastech rozlohy, stranických systémů, forem vlád...apod. Následně se práce přesune k historickému pozadí zkoumaných aktérů, kde dojde k rozboru vývoje vzájemných vztahů od začátku studené války, přes události korejské války, až do roku 2001.

3.1. Politické systémy zkoumaných zemí

V první části třetí kapitoly se práce zabývá analýzou politických systémů ve všech tří zkoumaných zemích. Obecně platí, že čím více jsou státy demokratické, tím více se snižuje bezpečnostní riziko v regionu (Oneal, Russet, Berbaum 2003:388), protože demokratické státy mají tendence k urovnávání mezinárodních sporů pomocí diplomacie, což úzce souvisí s hlavní myšlenkou teorie konstruktivismu, kde má diplomacie, důvěra a sdílené vědění významnější roli než objekty samotné (Jackson, Sørensen 2014:212).

3.1.1. Politický systém ČLR

Současný politický systém Číny se datuje od 1. října roku 1949, kdy vznikla Čínská lidová republika pod vládou Komunistické strany Číny (KSČ) s tehdejším

lídrem Mao Ce-tungem. Současný socialisticko-autokratický režim, který zároveň se zajišťováním svrchovanosti ČLR zavádí také přísné kontroly nad každodenním životem (CIA 2020a). Pro ČLR je typický systém jedné politické strany, tudíž všemi prvky moci disponuje Komunistická strana Číny (KSC). Přes svou velikost je Čínská lidová republika organizována unitárně a je silně centralizována. Vláda ČLR i Čínská komunistická strana tudíž operují z celonárodní úrovně až do krajů a obcí a připisují si pravomoci, které nejsou výslovně předávány na nižší úrovně. Za účelem efektivního řízení země byly zavedeny vládou a KSC národní byrokracie, jejich kompetence sahají od národní až po místní úroveň. Tyto byrokracie jsou podporovány celou řadou organizací (např. odbory, asociace spisovatelů a další sektory zajišťující klíčové sektory). Uvedené organizace se svým extrémně velkým členstvím slouží zejména k provádění politik ovlivňujících jejich členy, tudíž nesmí fungovat žádná další dobrovolná sdružení, která jsou nezávislá na KSC a jejím vedení (Britannica 2020a).

Hlavou centrální moci je Státní rada Čínské lidové republiky, která je odpovědná dle ústavy Všečínskému shromáždění lidových zástupců, jemuž podává zprávy o své činnosti. Státní rada vydává příslušná zákonná ustanovení, rozhodnutí a nařízení. V jejím čele stojí premiér (v současnosti Li Kche-čchiang), který je na funkci navržen Všečínským shromážděním lidových zástupců a prezidentem ČLR (v současnosti Si Ťin-pching⁵).

V ČLR má zákonodárnou moc Všečínské shromáždění lidových zástupců (maximum 3000 členů volených nepřímo na dobu 5 let funkčního období)(CIA 2020a), jednokomorový parlament, který kromě přijímání rozhodnutí o důležitých otázkách života země také vybírá a volí vedoucí činitele nejvyšších státních orgánů, kterými jsou: prezident a viceprezident republiky, předseda a členové Státní rady, předseda Ústřední vojenské komise, prezident nejvyššího lidového soudu a generální prokurátor Nejvyšší lidové prokuratury (Velvyslanectví ČLR 2009). Nejvyšším soudním orgánem v Číně je Nejvyšší lidový soud, působící na celonárodní úrovni. Ten se skládá z více než 340 soudců, včetně hlavního soudce

⁵ Mimo úřadu prezidenta vykonává také Si Ťin-pching úřad generálního tajemníka Komunistické strany Číny a je současně předsedou Ústřední vojenské komise, což z něj dělá de facto nejvyššího vůdce ČLR (CIA 2020a).

a 13 výše postavených soudců organizovaných do civilních výborů pro občanské, ekonomické, správní, stížnostní a odvolací a komunikační a dopravní případy (CIA 2020a).

3.1.2. Politický systém Japonska

Vládní moc v Japonsku vychází z konstituční monarchie. V té je volen parlament „Diet“, nebo „Kokkai“ o dvou komorách: Sangi-in (242 členů, voleni pro dobu 6 let funkčního období⁶ přímou volbou se smíšeným volebním systémem), a Shugi-in (465 členů voleni pro dobu 4 let funkčního období přímou volbou se smíšeným volebním systémem). Hlavou státu je od 1 května 2019 císař Naruhito, který nastoupil po abdikaci císaře Akihita z 30. dubna 2019 (CIA 2020b). Předsedou japonské vlády je Jošihide Suga, ten byl zvolen 16. září 2020 poté, co bývalý předseda vlády Šinzó Abe byl nucen ze zdravotních důvodů odstoupit z funkce (CNN 2020b). Japonská vláda (v současnosti vládní koalice Liberální demokratické strany a strany Kómejtó) je založena na principu rozdělení státní moci na exekutivu, legislativu a justici.

Nejvyšší zákonodárný orgán představuje parlament. Sněmovna reprezentantů (Shugi-in) neboli dolní komora převyšuje Sněmovnu radních (Sangi-in) neboli horní komoru, a to, pokud jde o přijímání právních předpisů, kontrolu rozpočtu a schvalování smluv s cizími mocnostmi. Jinými slovy se jedná o asymetrický bikameralismus. Výkonná moc je svěřena vládě, tu organizuje a vede předseda vlády. Role císaře je v současnosti spíše symbolická a spočívá ve formalitách, jako je jmenování předsedy vlády, jmenování hlavního soudce Nejvyššího soudu, svolávání zasedání sněmu, vyhlášení zákonů a smluv a udělování státních vyznamenání – vše s radou a souhlasem vlády.

Japonský soudní systém je zcela nezávislý na výkonné a zákonodárné složce moci. Skládá se ze tří úrovní: Nejvyššího soudu, osmi odvolacích soudů, okresního soudu a rodinného soudu v každé prefektuře⁷. Kromě toho existuje mnoho souhrnných soudů, které projednávají méně závažné případy trestných činů nebo

⁶ Polovina horních mandátů Sněmovny radních se každé tři roky obměňuje.

⁷ Kromě regionu Hokkaidó, který má čtyři (Britannica 2020b).

těch, které zahrnují malé částky peněz. Nejvyšší soud je složen z hlavního soudce a 14 dalších soudců. Hlavní soudce je jmenován císařem poté, co je navržen vládou, zatímco ostatní soudci jsou jmenováni přímo vládou (Britannica 2020b).

3.1.3. Politický systém KLTR

Podobně jak je tomu v Číně, tak také v KLTR vládní moc vychází ze systému jedné politické strany, což v KLTR je Korejská strana práce (Chosón Rodongdang). V čele vlády je premiér, tomu asistuje několik místopředsedů vlády včetně kabinetu, jehož členy jmenuje Nejvyšší lidové shromáždění. Prezident Nejvyššího lidového shromáždění je titulární hlavou státu Severní Korey. V praxi je to však vláda pod vedením jednoho člověka. V současnosti je jím nejvyšší vůdce Kim Čong-un, který nastoupil do funkce 17. prosince roku 2011 po skonu Kim Čong-ila (Britannica 2020c). Nejvyšší lidové shromáždění je jednokomorový parlament, který je dle ústavy KLTR nejvyšší státní orgán a stojí v čele legislativy. Parlament má 687 členů, kteří jsou voleni přímo systémem většinového hlasování pro dobu pětiletého funkčního období (CIA 2020c).

Severokorejský soudní systém je složen ze tří úrovní: 1) nejvyšší soud, 2) zemský soud, 3) lidový soud (Ilpyong 1963:96). Nejvyšším soudním orgánem v KLTR je Centrální soud, jehož soudci jsou voleni pro dobu tříletého funkčního období přímo Nejvyšším lidovým shromážděním, zástupci zemských a lidových soudů jsou voleni místními lidovými shromážděními. Soudci jsou obvykle členy strany nebo jsou ovládáni stranou. Ústřední prokuratura a městská státní zastupitelství řeší kriminální případy a sledují všechny občany. V čele Ústřední prokuratury stojí generální prokurátor, kterého vybírá Nejvyšší lidové shromáždění. Soudy a státní zastupitelství jsou na sobě nezávislé (Britannica 2020c).

3.2. Obecné shrnutí zkoumaných zemí

Druhá část třetí kapitoly přináší obecné shrnutí všech tří zkoumaných aktérů v podobě tabulky, kde jsou obsaženy společně s informacemi z předchozích bodů také dodatečné informace v podobě nejpočetnějšího náboženského vyznání, rozlohy, volebního systému apod.

Tabulka 1 –obecné shrnutí tří aktérů

	Čína	Japonsko	KLDR
Oficiální název	Čínská lidová republika	Japonsko	Korejská lidově demokratická republika
Forma vlády	Stát vedený komunistickou stranou	Konstituční monarchie	Diktatura ovládaná ideologií čučche
Státní zřízení	Unitární	Unitární	Unitární
Volební systém	Smíšený volební systém	Smíšený volební systém	Většinový volební systém
Parlament	Jednokomorový	Dvoukomorový (Asymetrický)	Jednokomorový
Poslední parlamentní volby	28. června 2020	Horní komora: 21. července 2019 Dolní komora: 22. října 2017	10. března 2019
Počet stran v parlamentu	10	Horní komora: 10 Dolní komora: 6	4
Stranický systém	Vícestranický systém	Vícestranický systém	Systém jedné strany
Vládní strana/Vládní koalice	Komunistická strana Číny	Koalice Liberální demokratické strany a strany Kómejtó	Korejská strana práce
Hlava státu/Státní symbol	Prezident Si Ťin-pching	Císař Naruhito	Nejvyšší vůdce Kim Čong-un
Předseda vlády	Li Kche-čchiang	Jošihide Suga	Kim Tok Hun
Hlavní město	Peking	Tokio	Pchjongjang
Úřední jazyky	Mandarínština Kantonština Mongolština Ujgurština	Japonština	Korejština

	Kyrgyzština Tibetština		
Náboženství	Ateisté (Oficiálně) Čínské lidové náboženství	Šintó	Ateisté
Rozloha v km ²	9 596 960 km ²	377 915 km ²	120 538 km ²

Zdroj: CIA (2020a), SHINE (2020)

3.3. Historické pozadí vzájemných vztahů

V třetí části třetí kapitoli se práce zaměřuje na historické pozadí vzájemných vztahů všech tří zkoumaných aktérů od konce druhé světové války, tj. od roku 1945 do roku 2001. Poválečné vztahy mezi Japonskem a Čínou lze rozdělit do jednotlivých období: 1) události po konci druhé světové války, 2) období studené války, 3) rozkvět společného obchodu a za 4) převaha Číny nad Japonskem v ekonomických otázkách. V porovnání vzájemných čínsko-japonských vztahů doprovázela vzájemné vztahy mezi Čínskou lidovou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou řada dynamických změn, a to navzdory faktu, že po celou dobu studené války stáli společně Čína a Severní Korea na straně SSSR a východního bloku. Jednotlivá období jsou v této kapitole podrobněji obsažena společně s klíčovými událostmi, které ovlivnily vztahy těchto tří aktérů jak negativně, tak pozitivně.

3.3.1. Poválečná situace zkoumaných zemí

V roce 1945 po kapitulaci Japonska se obě země nacházely v podobné situaci, především jak z ekonomického, tak i z vojenského hlediska. Čína získala zpět nejenom ostrov Tchaj-wan ale i další území⁸, které Čína ztratila během první čínsko-japonské války smlouvou ze Šimonoseki. Po druhé světové válce se Čína zařadila mezi vítězné mocnosti, ale byla finančně vyčerpana což vyústilo v obnovu

⁸ Dalším čínským znovuzískaným územím je Mandžusko a Pescadorské ostrovy (Britannica 2020d).

občanské války v Číně a následného vítězství komunistické strany. Situace v poválečném Japonsku také nebyla příznivá. Japonsko se po své kapitulaci ocitlo pod okupací vojsk Spojených států a bylo následně demilitarizováno (Iriye 1990:624).

Po druhé světové válce zásluhou vedení Sovětského svazu vznikla při rozdělení Korejského poloostrova na jeho severní části Korejská lidově demokratická republika pod vedením Kim Ir-sena, který byl od roku 1931 členem korejské dobrovolnické armády pod přímým vlivem komunistické strany Číny (KSČ) a aktivně se účastnil bojů proti japonským silám okupující Korejský poloostrov.

Ve druhé polovině 40. let minulého století vyslala KSČ korejskou dobrovolnickou armádu do severovýchodní části Číny, aby rekrutovala etnické Korejce za účelem bojů proti Kuomintangu. Během obnovené čínské občanské války pak KILDR sloužila jako důležitá základna pro lidovou osvobozenickou armádu, která bojovala s Kuomintangem o kontrolu nad Mandžuskem. Po vítězství komunistů v čínské občanské válce KSČ poslala tři divize etnických korejských vojáků a důstojníků, kteří sloužili v lidové osvobozenické armádě, do Severní Korey, čímž významně posílila korejskou lidovou armádu. Ta se již aktivně připravovala na invazi do Jižní Korey. (NCNK 2021).

3.3.2. Vzájemné vztahy od začátku studené války do začátku 50. let 20. století

Začátek studené války se datuje kolem let 1949 až 1950. Studená válka představovala konflikt Spojených států a Sovětského svazu v politických a také v militaristických otázkách mimo jiné také ve výrobě zbraní, tvoření aliancí a rovněž v podpoře spojeneckých států. Skrze tyto otázky poté studená války eskalovala v globální konflikt a obě mocnosti jak USA, tak i SSSR hledaly spojence také mimo Evropu. V říjnu roku 1950 vnikla nová alianční dohoda mezi SSSR a ČLR. Alianční dohoda představovala důležitý vojenský faktor v asijských záležitostech. Spojené státy jako protiopatření zvrátily demilitarizaci Japonska,

ukončily okupaci a obnovily zemi jako součást bezpečnostního systému USA v tomto regionu, s touto skutečností a faktem, že KLDR byla pod přímým vlivem SSSR. Rázem se tyto tři země staly součástí studené války na Dálném východě s Japonskem podporovaným Spojenými státy na jedné straně a Čínou s KLDR podporované SSSR na straně druhé (Wilson center 2013).

Navzdory skutečností, že Čína a Japonsko se nacházely na opačných stranách, tak nikdy po celou dobu trvání studené války nedošlo k žádnému přímému ozbrojenému střetu mezi těmito dvěma zeměmi. V letech 1946–54 se Japonsko pod vedením tehdejšího předsedy vlády Jošida Šigery snažilo o zachování otevřené komunikace s Pekingem a odmítalo rozšiřování japonské vojenské síly na úroveň, která byla požadována Spojenými státy. Kabinet Jošida Šigery naopak hledal jiná východiska, aniž by došlo k provokaci pevninské Číny ze strany Japonska (Iriye 1990:625).

Vzájemné vztahy Číny a KLDR po druhé světové válce lze označit za napjaté, přestože od doby založení dodnes jsou Čína a KLDR nejbližšími spojenci. Toto napětí je zapříčiněno z doby před vznikem KLDR, kdy ve 30. letech čínští komunisté málem popravili zakladatele KLDR Kim Ir-sena pro podezření, že je členem pro-japonské korejské skupiny Minsaengdan, která hledala pomoc u Japonska v boji jak proti komunistům, tak proti Kuomintangu (Armstrong 2004:30). Odtajněné dokumenty ze studené války z archivů bývalého Sovětského svazu a všech ostatních minulých spojenců KLDR poskytují hmatatelný důkaz, že z pohledu KLDR byly vztahy s Čínou přinejmenším od korejské války v letech 1950–1953 plně napětí a nedůvěry. Samotná událost, na kterou mnozí poukazují jako na počátek čínsko-severokorejských vztahů, byla ve skutečnosti zdrojem napětí a konfliktů mezi těmito státy (Wilson center 2021).

3.3.3. Vývoj vzájemných vztahů od poloviny 50. let 20. století do konce studené války

Jak je již uvedeno v úvodu 5. kapitoly, vzájemné vztahy mezi Čínou a Japonskem lze rozdělit do určitých období, ve kterých si vzájemné vztahy prošly různými proměnami až se dostaly do podoby, kterou můžeme vidět dnes.

Po konci korejské války pokračovaly světové mocnosti, USA i SSSR, ve zkoumaném regionu ve zbrojení proti sobě a Japonsko s Čínou se plně začlenily do aliančních systémů, avšak přímá bezpečnostní hrozba ve vzájemných vztazích nebyla zřetelná. Japonsko s Čínou od začátku do konce studené války nikdy nebyly proti sobě v otevřeném konfliktu. Naopak kabinet Jošida Šigery se snažil udržet stabilní vztahy s Čínou pomocí diplomacie, a to tak aby nedocházelo k neuváženým provokacím (The Japan Times 2020b). Kabinet Jošida Šigery se mimo jiné zasloužil o mírovou dohodu s Čínskou republikou. Tato dohoda se vztahovala pouze na území Tchaj-wanu. Vedení Čínské lidové republiky v Pekingu tuto mírovou dohodu neakceptovalo, avšak vyjádřilo přátelské soucítění s japonským lidem. V polovině 50. let 20. století se vlády obou zemí snažily najít způsob, jak přeměnit mezinárodní záležitosti za účelem prosazení méně rigidního modelu mezinárodních vztahů, než bylo dáno militaristickým modelem studené války (Iriye 1990:626). V tomto duchu vzájemné vztahy fungovaly až do roku 1958, kdy přišlo období krátkodobé vzájemné krize ve vojenských a bezpečnostních otázkách. Tehdejší japonský premiér Kiši Nobusuke ovlivnil japonskou politiku ke zdůraznění bezpečnostních vazeb směrem ke Spojeným státům pomocí revize bezpečnostní smlouvy v roce 1960. Tím vyprovokoval Čínu, která z japonského pohledu začala celosvětově zdůrazňovat rostoucí sílu východního bloku, což je přisuzováno rozhodnutí vedení ČLR ohledně zahájení programu jaderné výzbroje (Britannica 2021b). Tento jaderný program přinesl první výsledky o čtyři roky později, kdy ČLR 16. října roku 1964 úspěšně otestovala svojí první jadernou zbraň a zařadila se tak mezi USA, SSSR Velkou Británii a Francii jako pátý stát vyzbrojený jadernými zbraněmi (CTBTO 2021). Navzdory japonské četné kritice vůči čínskému jadernému programu, nepodniklo Japonsko žádné kroky, které by vedly k otevřenému konfliktu mezi Čínskou lidovou republikou (Iriye 1990:627).

Sedmdesátá léta se v oblasti vzájemných vztahů mezi Japonskem a Čínou dají považovat za novou éru ve vzájemných vztazích, neboť v roce 1971 došlo k celkové proměně poválečných vztahů mezi Japonskem a Čínou. V roce 1971 po změně vztahů mezi USA a Čínou posloužily Spojené státy jako prostředník mezi Čínou a Japonskem. Spojené státy tak dopomohly k tomu, že Čína a Japonsko přebudovaly svou bezpečnostní politiku do nového rozměru v oblasti asijsko-

pacifických záležitostí. Od této události se přestává nahlížet na Japonsko a Čínu jako na dva zdánlivě zneprátelené státy dvou nepřátelských stran, ale jako na novou strukturu míru. O rok později dne 29. září byl podepsán pakt čínsko-japonské spojené komunikace. Tímto krokem došlo k normalizaci vzájemných vztahů a k řádnému ukončení válečného stavu mezi těmito státy (Iriye 1990:628).⁹ V srpnu roku 1978 došlo v Pekingu k podepsání čínsko-japonské dohody o míru a přátelství. Tato dohoda oběma stranám nařizuje rozvíjet pevné mírové vztahy na základě pěti zásad mírového soužití¹⁰, řešení vzájemných sporů mírovou cestou bez použití hrubé síly, rozvoj hospodářské a kulturní spolupráce a podporu migrace obyvatel obou zemí. Oba státy rovněž na základě této smlouvy prohlašují, že ani jedna strana se nebude snažit o nadvládu v asijsko-pacifickém regionu (FMPRC 2014).

Celkově lze vývoj čínsko-japonských vztahů od roku 1945 do konce studené války označit za mírový. Žádná strana neohrožovala bezpečnost druhé strany, přestože se nacházely na opačných koncích bipolárního aliančního systému. Napříč celou studenou válkou došlo jen k mírným konfliktům. Se změnou v celkovém mezinárodním systému byl dřívější pocit konfliktu nahrazen určitou mírou stability.

Jedním z důvodů, proč čínsko-japonské vztahy i přes intenzivní napětí nepřerostly v otevřený ozbrojený konflikt je silná ekonomická vazba mezi těmito dvěma aktéry, která i přes všechny proměny ve vzájemných vztazích zůstala poměrně konzistentní (Xuanli 2006:61). Poválečné ekonomické vztahy těchto dvou zemí začínaly na nule. I přes tuto skutečnost, byl za pouhý jeden rok po druhé světové válce oživen trh mezi oběma státy, když japonský obchod měl podle statistik roční obrát kolem 6 miliard japonských jenů, což byla největší suma do té doby (Iriye 1990:630). Japonsko exportovalo do Čínské republiky textil, kola a šicí stroje. Čínská republika na oplátku do Japonska exportovala uhlí, sójové boby a další potraviny. Během korejské války v roce 1952 Japonsko poprvé navázalo obchodní styky s pevninskou Čínou a roku 1955 tyto země začaly spolu obchodovat. Rok poté jejich vzájemný obchod poprvé předčil vzájemný obchod

⁹ Tento pakt vedl k ukončení japonské podpory vůči Čínské republice na Tchaj-wanu (Kim 1975:559).

¹⁰ Tyto zásady jsou: Vzájemný respekt územní celistvosti a svrchovanosti, neútočení, nevměšování do vnitřních záležitostí, rovnoprávnost a vzájemná výhodnost a mírové soužití (FMPRC 2021).

mezi Japonskem a Tchaj-wanem. Ekonomické vazby těchto dvou států do určité míry pozměnily dvě události během 70. let: kolaps Brettonwoodského systému kvůli upadající hodnotě dolaru a stagflace zapříčiněná náhlým růstem cen ropy. Tyto události se pro Čínu i Japonsko ukázaly jako prospěšné, neboť v důsledku oslabení dolaru zesílil japonský jen, což bylo pro Japonsko přínosné z hlediska investování v podobě půjček do zahraničí včetně Číny. V důsledku stagflace bylo Japonsko donuceno k průmyslové racionalizaci, ve které uspělo a zachovalo si tak konkurenceschopnost na světovém trhu. Během 80. let pak Spojené státy pomohly Číně a Japonsku udržet otevřenost jejich domácích trhů pro zahraniční zboží a investice (Iriye 1990:633-634).

Dalším důležitým faktorem, který zabraňoval Číně a Japonsku v konfliktu jsou kulturní vazby. Kulturní vazby těchto dvou států se zaměřují především na sdílené nahlížení na skutečnosti, problémy a tužby. Navzdory jejich kulturním odlišnostem Čína a Japonsko mají společné zájmy například v otázkách ochrany proti znečištění vzduchu a vody, nebo v otázkách ochrany vzácných druhů zvířat (Uemura 2013:106).

Na rozdíl od vývoje vztahů mezi Čínou a Japonskem byl vývoj vzájemných vztahů mezi Čínou a KLDR mnohem dramatictější, neboť navzdory faktu, že oba státy byly na straně východního bloku, tak lze najít určitý počet násilných konfliktů, které otřáslly vzájemnými vztahy. Příkladem mohou být události od roku 1955 kdy Kim Ir-sen v KLDR vytvořil doktrínu čučche, která vychází z kombinací myšlenek neofunkcionalismu, stalinismu a maoismu a obsahuje tři základní principy: ideologická autonomie, ekonomickou soběstačnost a vojenskou nezávislost (Freeman 2015:227). Tato doktrína byla vytvořena jako odpověď na destalinizaci východního bloku a měla za účel minimalizovat čínský a sovětský politický vliv na politický, ekonomický a kulturní vývoj v KLDR. V srpnu roku 1956 začal Kim Ir-sen s politickou čistkou pro-čínských a pro-sovětských stranických úředníků kvůli kritice na Kim Ir-senovu strategii ekonomického vývoje a osobnostního kultu plenárním zasedáním Korejské strany práce (KSP). Nedlouho poté Čína a Sovětský svaz poslaly do KLDR spojenou delegaci k vyšetření tohoto incidentu. Vedení této delegace přimělo Kim Ir-sena svolat nové zasedání KSP, osvobodit z vězení a nově

jmenovat propuštěné úředníky. Tento akt byl brán z pohledu Kim Ir-sena jako poskvrnění severokorejské svrchovanosti (Wilson center 2021). V listopadu roku 1956 začal Kim Ir-sen požadovat po OSN dohled nad stáhnutím zahraničních vojáků z Korejského poloostrova. Mao Ce-tung přirovnal kroky severokorejského vůdce ke krokům Imre Nagye a obviňoval Kim Ir-sena z konspirace s jihokorejským prezidentem I Sung-manem. Než aby tento problém přerostl v krizi, tak se Čína společně se SSSR rozhodly usmířit s Kimovou vládou. V roce 1969 se vzájemné vztahy zlepšily, avšak náhlé sblížení mezi Čínou a USA nevzala Severní Korea příliš pozitivně a toto sblížení vnímala spíše jako kapitulaci Washingtonu. Navzdory napjatým vztahům za studené války Čínu a Severní Koreu spojovala společná historie, ideologie a strategické zájmy. Čína nabízela KLTR vojenskou a ekonomickou asistenci, stejně tak poskytovala Čína KLTR diplomatickou podporu v jednání se Spojenými státy a Jižní Koreou (NCNK 2021).

3.3.4. Vzájemné vztahy od konce studené války do roku 2001

Bipolární rozdělení světa skončilo společně se studenou válkou v roce 1991 rozpadem Sovětského svazu a východního bloku. Tato systémová změna způsobila hlubokou transformaci v asijsko-pacifickém regionu a čínsko-japonské vztahy tak čelily nejistotě v podobě nové mezinárodní struktury, neboť s chybějícím hegemonem v asijsko-pacifickém regionu a nerovnoměrným ekonomickým růstem obou zemí společně s jejich asertivitou ve vojenských a mezinárodních záležitostech od 90. let vzbudila reálné politické obavy z přerozdělení moci (He 2013:30).

Počátkem 90. let byly v obou zemích provedeny vojenské reformy. Čína zahájila vojenskou modernizaci především v oblasti jaderných, raketových a námořních sil, zatímco Japonsko především posílilo bezpečnostní alianci se Spojenými státy a aktivněji zvažilo bezpečnostní otázky týkající se Korejského poloostrova a Tchajwanského průlivu. Tato skutečnost byla předzvěstí potenciální rivality mezi Čínou a Japonskem, avšak obě země mají mnoho společných zájmů, jako je ekonomická komplementarita, přání denuklearizovat Korejský poloostrov

a zajištění bezpečnosti na moři a přístupu na zámořský trh (Khanna 1992:341). Na druhou stranu velkým problémem ve vzájemných vztazích je zacházení obou států s válečnou historií, kdy odmítavý postoj japonských elit k válečným zločinům za druhé čínsko-japonské války k obhájení asertivní diplomatické agendy a k získání veřejné podpory. Tento postoj Japonska ke své válečné odpovědnosti jednoduše posílil protijaponské vnímání v čínské propagandě a prohloubil požadavky Číny na vypořádání historických účtů. Jedna z největších japonských provokací v této problematice vůči Číně byla návštěva svatyně Jasukuni tehdejším japonským premiérem Hašimotem v roce 1996, což bylo ostře kritizováno čínským prezidentem Ťiang Ce-minem. V roce 2001 pak japonský premiér Koizumi zavedl tradici v podobě každoročních bohoslužeb v svatyni Jasukuni. Odpovědí Pekingu bylo zastavení vzájemných návštěv a vytvoření nátlaku na Japonsko ohledně osvojení „správného historického pohledu“ (He 2013:33).

Vzájemné vztahy po konci studené války mezi Čínou a KLDR lze označit jako vzájemně prospěšné, neboť kolapsem bipolárního uspořádání a pádem východního bloku společně se SSSR znamenal pro KLDR existenční problém. A to ztrátu ideologicky příbuzných režimů v Evropě a také ztrátu potenciálních spojenců a na rozdíl od Číny nebyla KLDR otevřena globálnímu trhu. Ostatní státy nahlížely na KLDR jako na *failed state*. KLDR viděla ve spojení s Čínou klíč k udržení vnitrostátní stability a Čína na druhou stranu viděla v KLDR potenciál jakožto „nárazníkový stát“ vůči spojencům USA. Pro oba státy bylo udržování vzájemných vztahů výhodné a z tohoto důvodu byla v roce 2001 oběma státy ratifikována smlouva o vzájemné pomoci a přátelství (Freeman 2015:46). Tato smlouva přetvořila vzájemné vztahy Číny a KLDR do dnešní podoby.

Japonsko ratifikaci smlouvy mezi Čínou a KLDR nepřijalo kladně, neboť KLDR od roku 1998 vnímá Japonsko Severní Koreu jako hlavní hrozbu v asijsko-pacifickém regionu, především kvůli raketovým hlavicím středního doletu typu Nodong, které mají dolet na celé území Japonska, včetně ostrova Okinawa a kvůli kontroverznímu jadernému programu (Manyin 2003:11).

4. Aplikace konstruktivismu na vliv KLCDR na čínsko-japonské vztahy

Čtvrtá kapitola práce představí faktory, kterými jsou: příbuznost režimů, postoj k USA, lidový nacionalismus a vzájemná historie, a za pomoci kterých se aplikuje teorie konstruktivismu na zkoumané události uvedené v analytické části práce, a pomoci kterých se určí intenzita vlivu KLCDR a zda se jedná o vliv kladný, či záporný.

4.1. Faktor příbuznosti režimů

Obecně v mezinárodním prostředí platí, že demokratické státy se mnohem snadněji přiklání ke spolupráci s ostatními demokratickými státy než s totalitními státy (Oneal, Russet, Berbaum 2003:373–383). Důležitým faktorem pro toto pravidlo je příbuznost režimů, protože demokratické státy mají k sobě navzájem větší důvěru a dokážou mnohem snáze odhadnout záměry druhého demokratického státu nežli totalitního státu, neboť příbuzné režimy mají podobné ideály, a tudíž také podobné zájmy.

Zintenzivnění spojení mezi Čínou a KLCDR zapříčinil především rozpad SSSR a východního bloku, u kterého proběhla následná demokratizace. V zájmu zachovat status quo bylo pro Čínu a KLCDR jediné východisko jakožto pro dva totalitní státy v době demokratizace začít intenzivně spolupracovat a vzájemně se podporovat (Freeman 2015:46). Ze strany Japonska, jakožto demokratického státu, spojence a obchodního partnera Číny se tento čin nedočkal pochopení, neboť Severní Korea je totalitním státem a Japonsko na ní nahlíží jako na *failed state* (Freeman 2015:46) a neuznává jí jako svrchovaný stát (Ryang 2018:124).

Konstruktivismus pravidlo příbuznosti režimů do určité míry pozměňuje a přidává tvrzení, že sousední státy bez ohledu na to, zda jsou demokratické, nebo totalitní mají tendenci a mezi sebou spolupracovat a snahu najít kompromis, aby předešly ozbrojenému konfliktu a bylo tak možné zachovat mír. K tomuto záměru je však pro aktéry nutné, aby aktéři našli cestu k vzájemnému porozumění Od Číny,

Japonska a KLDR se dle konstruktivismu předpokládá, že navzdory dynamickým proměnám vzájemných vztahů nedojde k ozbrojený konflikt (Uemura 2018:60).

4.2. Faktor postoje zkoumaných aktérů k USA

Dalším faktorem, který ovlivňuje chování určených aktérů je postoj zkoumaných aktérů k největší západní mocnosti, jmenovitě ke Spojeným státům americkým, které mají v této oblasti významný vliv především z hlediska obchodních vztahů, přes které USA zavazuje určité aktéry různými pravidly a otevírá tím tak cestu k prosazení vlastních zájmů.

Čína vnímá USA jako svého největšího obchodního partnera, potažmo rivala, se kterým soupeří o post největší světové ekonomiky. Na druhé straně USA za administrativy Donalda Trumpa vnímá Čínu jako svého největšího obchodního rivala v globální scéně (CNN 2020a), ale také vidí Čínu jako nástroj pro udržení KLDR pod dohledem díky závislosti KLDR na Číně v oblastech potravin a energetických zásob. Čína má avšak vůči těmto krokům spíše opatrný postoj, protože je pro ní žádoucí existence KLDR v současné podobě. Na druhou stranu avšak zastává s USA a Japonskem společný zájem stability na Korejském poloostrově (Nanto, Manyin 2010:3).

Japonsko vnímá USA jako svého největšího spojence, především v otázkách obrany, a to především kvůli severokorejskému jadernému programu. USA vidí Japonsko společně s Jižní Koreou jako svého největšího spojence v této oblasti a vnímá Japonsko jako prostředníka k monitorování představující bezpečnostní hrozby kterou KLDR představuje skrze jaderný program (Manyin 2003:1–2). Japonsko představuje pro USA spolehlivější zdroj informací než Čínu, a to na základě dlouholetého spojení a faktu že na rozdíl od Číny je Japonsko demokratický stát, a tudíž je pro USA mnohem čitelnější a důvěrnější.

Severní Korea vnímá USA jako nepřátelský stát již od Korejské války, kdy se USA přímo účastnila války na Korejském poloostrově a bombardovala území KLDR, přičemž zvažovala použití jaderných hlavic (The Guardian 2017). Pro USA

tak Severní Korea představuje bezpečnostní riziko v asijsko-pacifickém regionu a za pomoci Číny a Japonska tak sleduje a kontroluje KLDR.

Podstatný rozdíl v postoji Japonska a Číny se spoluprací s USA lze spatřit v otázce uvalených sankcí na Severní Koreu kvůli jejímu kontroverznímu jadernému programu. Tyto sankce omezují, či zcela zabraňují KLDR veškeré hlavní oblasti vývozu, kterými jsou například sankce ohledně luxusního zboží. Tyto sankce však činští pašeráci v pohraničních oblastech díky politicky a finančně motivované laxnosti autorit z oblasti státní správy a bank obcházejí a pokračují tak ve výkupu a prodeji sankcionovaného zboží (BusinessInfo.cz 2019). K obcházení uvalených sankcí dochází za účelem udržení existence KLDR v současné podobě a dosažení dostatečně silného vlivu nad KLDR za pomoci kterého chce Čína donutit KLDR k návratu k jednáním o denuklearizaci, protože potenciální rozpad KLDR by pro Čínu znamenal tisíce severokorejských uprchlíků a ztrátu spojence v podobě sousedního státu, který má podobné ideály. V případě sjednocení Korejského poloostrova ze strany Jižní Korey by to pro Čínu pak znamenalo přítomnost spojence USA na pozemní hranici (Johnston 2013:30) (Jang, Son 2020:35).

Japonsko bez ohledu na fakt, že bylo po Číně do roku 2002 druhým největším obchodním partnerem KLDR uvalilo na Severní Koreu společně s USA sankce omezující zahraniční obchod Severní Koreje. Japonsko tímto krokem cílí na zvýšení ekonomického tlaku na KLDR a následnému zastavení jejího jaderného programu (Aktuálně.cz 2017).

Konstruktivistický předpoklad v tomto bodě je, že Japonsko bude plně spolupracovat se Spojenými státy, neboť mají oba státy stejné zájmy v otázkách stability asijsko-pacifickém regionu, zabránění války se Severní Koreou a její denuklearizaci. Naproti tomu Čína, která sdílí s Japonskem a USA stejné zájmy v otázce stability v asijsko-pacifickém regionu a denuklearizace Severní Korey, tak kromě spolupráce s USA bude Čína usměrňovat KLDR vlastní cestou poskytováním zásob jídla a energie za účelem udržení existence její v současné podobě (Nanto, Manyin 2010:18–20), neboť ztráta sousedního státu s podobným režimem a ideály není pro Čínu žádoucí.

4.3. Faktor lidového nacionalismu

Faktor lidového nacionalismu je pro teorii konstruktivismu důležitý, neboť je výsledkem konstrukce národní identity, zahrnující do sebe také morální a náboženské hodnoty a ideály. Obecně tak platí, že čím agresivnější forma nacionalismu, tím je pravděpodobnější ozbrojený konflikt, neboť vyvyšují vlastní národ nad ostatní, brání kompromisu s ostatními aktéry, jsou náchylnější k manipulaci obyvatel ze strany vládních elit.

Lidový nacionalismus má významný vliv na vnímání čínských obyvatel, kdy čínští vládní představitelé za zájmem získání legitimacy neomezeně podporují nacionalistické cítění za pomoci vzdělávacího programu a pomocí propagandy utvrzují čínské obyvatelstvo v domněnku, že Čína je obětí zahraniční agrese a zadržování (Myšička 2018:42-44). Příkladem může být popírání Nankingského masakru, či návštěvy svatyně Jasukuni japonskými premiéry k uctění padlých vojáků zahrnující účastníky Nankingského masakru (Uemura 2013:118).

Severokorejský lidový nacionalismus je velmi podobný tomu čínskému, kdy legitimita KLR a její vládní strany byla založena na nacionalismu a vládní elity dodnes manipulují se severokorejským obyvatelstvem ve svůj prospěch v podobě zášti vůči Spojeným státům a ospravedlnění jaderného programu ze strany veřejnosti (Freeman 2015:227).

Japonská vláda na rozdíl od Číny a KLR nepotřebuje získávat legitimitu skrze manipulaci s japonským obyvatelstvem, protože svoji legitimitu staví na demokracii a na svobodných volbách zve ji k získání podpory pro řešení mezinárodních problémů. Na druhou stranu lidový nacionalismus přispívá k popírání historických událostí, především v případech, kdy došlo k válečným zločinům ze strany Japonska. Příkladem je fakt, že japonské ministerstvo školství uznává invazi do Číny v době druhé čínsko-japonské války, ale dále opomíjí válečné zločiny páchané na civilním obyvatelstvu (Uemura 2015:353).

Konstruktivistickým předpokladem pro faktor lidového nacionalismu je, že Čína a Severní Korea, jakožto totalitní země, kde defacto neexistuje kontrola moci

ze strany občanů budou podporovat nacionalistické cítění obyvatel za účelem manipulace a získáním legitimacy vládních elit. Zatímco Japonsko bude podporovat lidový nacionalismus především za cílem zahladit své chyby z minulosti a získání podpory v řešení mezinárodních problémů.

4.4. Faktor vzájemné historie

Vzájemná historie je pro teorii konstruktivismu základní součástí, neboť se zaměřuje na nemateriální hodnoty v podobě pravidel sociální interakce, založených na kulturních rozdílech a společné historii. Podle konstruktivismu má vzájemná historie vliv na utváření státních zájmů a ovlivňuje chování jednoho státu vůči druhému.

Historii vzájemných vztahů Číny a Japonska lze datovat již od starověku, kdy Čína pomohla v Japonsku zavést písmo a rozvinout místní infrastrukturu. Japonsko dle čínského modelu vytvořilo rovněž centrální správu a soustavu soudů a společnost byla organizována podle zaměstnání (China Tours 2020). Až do konce 19. století byly vzájemné vztahy poměrně klidné. V letech 1894–95 se mezi těmito zeměmi odehrál válečný konflikt o kontrolu Korejského poloostrova a přilehlých oblastí zvaný jako první čínsko-japonská válka, která skončila drtivou porážkou Číny, což později přispělo k pádu poslední císařské dynastie Čching (Britannica 2016a). Avšak během druhé čínsko-japonské války docházelo na čínském území k válečným zvěrstvům ze strany japonských vojáků, které jsou dodnes japonskými úřady popírány, což je pro čínský národ zavrženíhodné gesto a z dlouhodobého hlediska tento fakt přispívá ke zhoršování vzájemných vztahů (Uemura 2013:107).

Vzájemné vztahy mezi Severní Koreou a těmito dvěma aktéry se datuje od roku 1948, čili od založení KLDR a rok po vyhlášení studené války. Během studené války Severní Korea byla spojencem SSSR a Číny, která dodnes zůstává největším spojencem KLDR a největším dodavatelem zásob z hlediska potravin a energetiky (Nanto, Manyin 2010:5). Vzájemné vztahy mezi Severní Koreou a Japonskem defacto neexistují navzdory pokusům o jejich navázání. Tyto pokusy byly, však z důvodu severokorejského jaderného programu, únosů Japonců na území KLDR, či severokorejská komunita žijící v Japonsku, která otevřeně podporuje režim

KLDR a jsou nabádáni jejími představiteli k nacionalistickým aktivitám (Manyin 2003:1, 14) (The Japan Times 2015).

Konstruktivismus v tomto bodě předpokládá, že Čína bude vnímat Severní Koreu jako většího spojence než Japonsko, neboť Severní Korea od svého vzniku po současnost byla i přes všechny problémy během studené války na straně Číny se kterou je dodnes, kdežto Japonsko dodnes odmítá přiznat zvěrstva spáchané během druhé čínsko-japonské války, což Čína vnímá jako národní křivdu, což vede k posilování zášti Číny vůči Japonsku.

5. Analytická část práce

Vzhledem k tomu, že byla v teoretické části práce představena teorie konstruktivismu, charakteristika všech tří zkoumaných aktérů, včetně jejich společné historie, může se nyní práce přesunout k analytické části. V analytické části si práce klade za cíl provést rozbor událostí kolem vzájemných vztahů všech tří zkoumaných aktérů mezi lety 2001–2020 a jejich postoje v řešení daných problémů. Následně se výsledný rozbor porovná s dříve vybranými faktory teorie konstruktivismu, kde se následná komparace zaměří na počáteční postoje a změny chování zkoumaných aktérů během řešení daných událostí. Následně se určí, zdali KLDR ovlivnila v těchto událostech vztahy mezi Čínou a Japonskem příznivě a čínsko-japonské vztahy utvrdila, nebo nepříznivě a s čínsko-japonskými vztahy spíše otrásla. Zkoumanými událostmi v analytické části jsou: Jaderné testy ze strany Severní Korey a únosy japonských občanů severokorejskými agenty. Tato událost se odehrála již za studené války na přelomu 70.–80. let, avšak daná problematika se začala intenzivněji řešit až po roce 2002 a je aktuální dodnes. Tyto události jsou vybrány na předpokladu účasti všech tří zkoumaných aktérů a na přítomnosti vlivu KLDR.

5.1. Únosy japonských občanů do KLDR

Jak již bylo zmíněno, únosy japonských občanů se odehrály na přelomu 70.–80. a do roku 2002 Severní Korea popírala, že únosy jsou iniciovány z její

strany a obecně iniciativa KLDR byla do roku 2002 často považována spíše za konspirační teorii, což pak v roce 2002 po schůzi tehdejšího japonského premiéra Džuničira Koizumiho a vůdce KLDR Kim Čong-ila vyústilo ve vážnou diplomatickou krizi mezi Japonskem a KLDR (The Japan Times 2003). V této části kapitoly se práce věnuje problematice únosů japonských obyvatel do KLDR, kdy bude provedena analýza motivu a příčin únosů. Dále bude analyzována společná schůze Džuničira Koizumiho a Kim Čong-ila včetně důsledků tohoto problému na vzájemné vztahy, vývoj vzájemných vztahů do konce roku 2020 a postoje Číny k této problematice ve stanoveném časovém rozmezí. Následně se výsledky analýzy porovnají s teorií konstruktivismu a vyhodnotí se proměny v čínsko-japonských vztazích zapříčiněný vlivem KLDR.

5.1.1. Důvody únosů japonských občanů do KLDR

Během společné schůze japonského premiéra Koizumiho a Kim Čong-ila vyšlo napovrch několik důvodů, které zapříčinily únosy japonských občanů severokorejskými agenty. Nejpodstatnějším důvodem těchto únosů byly únosy japonských občanů k tomu, aby vyučovaly japonštinu a japonské zvyklosti na severokorejských špionážních školách ke zlepšení efektivnosti severokorejských špionážních jednotek (Manyin 2003:7) a také ke krádeži identit a následné výrobě falešných cestovních pasů (The New Yorker 2015). Další důvod únosů přímo navazoval na první důvod a jednalo se o únosy svědků, kteří by mohli dosvědčit přítomnost severokorejských agentů na japonském území včetně ostatních únosů (Yamamoto 2011:71).

5.1.2. Schůze Džuničira Koizumiho a Kim Čong-ila v roce 2002

17. září roku 2002 proběhla v Pchjongjangu jednodenní schůze mezi tehdejším japonským předsedou vlády Džuničirem Koizumim a tehdejším vůdcem KLDR Kim Čong-ilem za účelem normalizace vzájemných vztahů obou zemí. Jak Koizumi, tak Kim Čong-il souhlasili s obnovením normalizace vzájemných vztahů, která byla přerušena v říjnu roku 2000, podepsáním listiny známou pod jménem

„Pchjongjangská deklarace“, která značila navázání politického, ekonomického a kulturního vztahu obou zemí prostřednictvím urovnání nešťastné minulosti (MOFA 2009). Během této schůze Kim Čong-il slíbil japonskému premiérovi, že jednostranně prodlouží pozastavení raketových testů ve své zemi, slíbil dodržování mezinárodní dohody týkající se jaderných zbraní a poprvé přiznal únosy 13 japonských občanů severokorejskými agenty na přelomu 70.–80. let minulého století¹¹. Japonský premiér Koizumi se na oplátku omluvil za japonskou kolonizaci Korejského poloostrova a nabídl Severní Korey rozsáhlý balíček hospodářské pomoci. Jednalo se o stejně rozsáhlý balíček, který Japonsko kdysi poskytlo Jižní Korey jako ekonomickou pomoc, když Tokio a Soul normalizovaly vztahy v roce 1965 (Manyin 2003:2).

Po přiznání únosů japonských občanů se Kim Čong-il omluvil Koizumimu za dané únosy, které připisoval příliš horlivým jednotlivcům v severokorejských bezpečnostních službách a ústně a ve společném prohlášení obou vůdců slíbil, že se již nebudou opakovat. Kim Čong-il se distancoval od jakékoli předchozí znalosti únosů a uvedl, že odpovědné osoby byly potrestány. Většina z 13 obětí severokorejských únosů byli teenageři nebo jim bylo 20, když byli uneseni do Severní Korey. Podle vedení KLDK je naživu pouze 5 ze 13 unesených a během schůze se Kim Čong-il zavázal, že se oběti únosů mohou vrátit do rodného Japonska, pokud si to budou přát. Japonské delegaci na následné vyšetřovací návštěvě Severní Korey bylo sděleno, že pozůstatky jen jedné z osmi obětí únosů byly k dispozici (Manyin 2003:7).

5.1.3. Důsledky a události po schůzi

Po společné schůzi Džuničira Koizumiho a Kim Čong-ila a skrze přiznání a omluvu vůdce KLDK ve snaze uzavřít problematiku unesených japonských občanů byla tato problematika naopak znovu otevřena. Navzdory faktu, že většina japonské veřejnosti plně podporovala obnovení normalizace vzájemných vztahů, tak byla japonská veřejnost šokována, že většina unesených japonců zemřela

¹¹ Navzdory přiznání Kim Čong-ila se k únosům 13 obětí se japonským úřadům podařilo potvrdit celkem 17 případů únosů, avšak počet unesených může být mnohem vyšší (ČT 2020).

a rychle se mezi veřejností začaly objevovat požadavky na vyrovnání v plném rozsahu, zejména mezi příbuznými unesených a konzervativními skupinami v Liberálně demokratické straně (LDP) (Manyin 2003:7).

V důsledku Kim Čong-ilova přiznání o únosech, včetně počtu zemřelých obětí, a doznání KLCDR americkým úřadům, že mají tajný jaderný zbraňový program založený na principu obohaceného uranu, prohlásil předseda japonské vlády Koizumi, že jednání o normalizaci vzájemných vztahů nemohou pokračovat, dokud Pchjongjang nebude spolupracovat na řešení problému únosů a neopustí svůj jaderný program. Jednání byla tudíž pozastavena (Manyin 2003:3). Odpovědí Severní Korey na pozastavené jednání bylo v říjnu roku 2002 umožnění 5 obětem únosů návrat do Japonska, avšak povolený návrat do Japonska byl podmíněn zpětným návratem do KLCDR a nevztahoval se na chotě a potomky obětí, narozených na území KLCDR. Následný protest japonské veřejnosti ohledně příbuzných obětí únosu, že jsou v KLCDR drženi jako rukojmí, vedl Koizumiho k odmítnutí zaslat 5 unesených zpět do Severní Korey a požadavku, aby rodinným příslušníkům unesených bylo umožněno přijít do Japonska (China Daily 2002).

V říjnu roku 2002 se v Malajsii uskutečnila další jednání mezi Japonskem a Severní Koreou, kde japonská delegace oznámila severokorejské straně, že jednání o normalizaci vzájemných vztahů, včetně diskuse ohledně ekonomické podpory pro Severní Koreu nemohou pokračovat, dokud KLCDR nebude souhlasit s umožněním cesty do Japonska rodinným příslušníkům unesených, se zastavením jaderného zbraňového programu a s odstraněním raketových hlavic středního doletu typu Nodong. Severní Korea toto gesto ze strany Japonska vnímala jako porušení Pchjongjangské deklaráce a jednání ztroskotala (Manyin 2003:3).

O dva roky později v roce 2004 Severní Korea oznámila Japonsku, že chce vyřešit nedořešené problémy a přislíbila návrat rodinných příslušníků unesených pod podmínkou svolání druhé oficiální schůze mezi Džuničirem Koizumim a Kim Čong-ilem (China Daily 2004). Druhá schůze mezi japonským předsedou vlády Džuničirem Koizumim a vůdcem KLCDR Kim Čong-ilem se uskutečnila dne 22. května téhož roku, kde došlo ke kompromisu obou stran a Severní Korea souhlasila s povolením cesty do Japonska rodinným příslušníkům obětí únosů

a také s obnovením vyšetřování únosů, aby poskytla pravdivé zprávy (MOFA 2018a). V prosinci roku 2004 Japonsko informovalo Severní Koreu, že nové informace o unesených jsou neuspokojivé, a tudíž nepředstavují úplné vyšetření této záležitosti. Japonsko navíc zjistilo, že pozůstatky jedné z obětí, Megumi Jokoty, které KLDŘ poskytla, nejsou její. Kontroverze týkající se zkoumání ostatků Megumi Jokoty poskytla japonským konzervativcům příležitost ještě více než v minulosti prosazovat neochvějný požadavek řešení problematiky únosů (DiFillipo 2014:144).

5.1.4. Řešení problematiky od roku 2004 do současnosti

Od druhé schůze Džuničira Koizumiho a Kim Čong-ila z roku 2004 proběhla série celkem 14 jednání mezi Japonskem a Severní Koreou ohledně řešení této problematiky. Série prvních tří jednání se vedla ještě v roce 2004 v Pekingu a Pchjongjangu, kde i přes dlouhá jednání shledala japonská strana důkazy z vyšetřování KLDŘ za nedostatečné. Další jednání se uskutečnilo roku 2006 v Pekingu, kde Japonsko opět požadovalo po KLDŘ odhalení pravdy o tom, co se stalo se zbylými 4 oběťmi z celkových 17 unesených a zapřených vedením KLDŘ a vydání osob odpovědných za únosy. Požadavkům Japonska Severní Korea nevyhověla s odůvodněním, že problém únosů byl již vyřešen (MOFA 2018a).

Patrná změna v diskusi ohledně problematiky únosů nastala na jednání v červnu roku 2008 v Pekingu, kde Japonsko naléhalo na KLDŘ, aby přijala konkrétní opatření k vyřešení problémů vzbuzujících znepokojení, včetně únosů. KLDŘ po prohlášení Japonska, že je připraveno částečně zrušit sankce, pokud KLDŘ vyhoví naléháním Japonska, přislíbilo vyšetřit problémy únosů s cílem přijmout konkrétní opatření k vyřešení problému. Na jednání v srpnu téhož roku se oba státy shodly na tom, aby KLDŘ vytvořila vyšetřovací výbor a zahájila vyšetřování všech únosů v plném rozsahu s cílem najít všechny unesené a navrátit je zpět do země. Japonsko oznámilo, že vláda je připravena zrušit sankce týkající se cestování a přímých letů do KLDŘ a zpět, jakmile KLDŘ zahájí vyšetřování (MOFA 2018a).

Od roku 2008 do roku 2016 proběhla řada jednání mezi oběma státy, kde situace kolem únosů stagnovala. Japonsko požadovalo po KLDR vyšetření únosů a KLDR na oplátku slíbila Japonsku řádné vyšetřování. Úmrtí Kim Čong-ila a následný nástup Kim Čong-una na post vůdce KLDR vzbudil v Japonsku naději v rozřešení této problematiky, avšak pro sérii jednání v roce 2014 situace opět začala stagnovat a zdála se být bezvýslednou. V lednu roku 2016 v souvislosti se severokorejským jaderným testem Japonsko oznámilo zavedení opatření proti KLDR. KLDR na oplátku zastavila vyšetřování únosů a rozpustila vyšetřovací výbor.

V současné době se řešení problematiky únosů japonských obyvatel nachází v bodě stagnace, kdy se Japonsko snaží vyřešit problematiku nátlakem na Trumповu administrativu USA a na čínského prezidenta Si Ťin-pchinga, který současnému japonskému premiérovi Jošihidemu Šugovi vyjádřil pochopení japonského zájmu v řešení této problematiky a prohlásil, že doufá ve vyřešení této situace mírumilovnou cestou, neboť stabilita v asijsko-pacifickém regionu je pro Čínu jednou z hlavních priorit (The Japan Times 2020a).

5.1.5. Postoj Číny k únosům japonských občanů

Postoj Číny k problematice únosů japonských občanů lze označit za opatrný, ač sice Čína o problematice únosů informovala prostřednictvím svých médií, tak nepodnikla žádné významné kroky, které by ovlivnily chod jednání mezi Japonskem a Severní Koreou a spíše se věnovala globálnímu problému jaderných testů a cvičných odstřelů balistických raket z iniciativy KLDR. Za příklad můžeme uvést jednání šesti stran¹² v srpnu roku 2003, kdy Čína spolu s Ruskem, Severní a Jižní Koreou nepovažovala tuto problematiku na těchto jednáních za podstatnou a předložila silné námitky proti návrhu Japonska na vnesení problematiky únosů do jednání šesti stran (DiFillipo 2014:144).

¹² Jednání šesti stran byla série jednání mezi Spojenými státy, Ruskem, Čínou, Japonskem a Jižní a Severní Koreou s cílem ukončení jaderného programu KLDR a balistických testů (FMPRC 2003).

Nástupem Si Ťin-pchinga na post prezidenta ČLR se postoj Číny k této problematice mírně změnil, když v roce 2018 po konzultaci s tehdejší japonským premiérem, Šinzem Abem, souhlasil se spoluprací s Japonskem na vyřešení problematických otázek ohledně Severní Korey, včetně problematiky únosů a doufá v zájmu udržení stability v regionu ve vyřešení těchto otázek mírovou cestou skrze jednání, což zopakoval v roce 2020 současnému japonskému premiérovi Jošihide Sugovi, který se stejně jako jeho předchůdce, Šinzó Abe, zavázal k vyřešení problematiky únosů japonských občanů severokorejskými agenty (The Japan Times 2018a).

5.1.6. Porovnání problematiky s vybranými konstruktivistickými faktory

V této problematice můžeme spatřit uplatnění hned několika konstruktivistických faktorů vybraných pro analýzu severokorejského vlivu. Naplno se zde projevil faktor příbuznosti režimů, který lze spatřit v počátečním opatrném postoji Číny, která s ostatními zeměmi, vyjma USA, na jednání šesti stran zamítla japonskou snahu zahrnout tento problém do jednání a nevměšovala se do řešení této problematiky. Jedním z důvodů počátečního čínského postoje může být fakt, že Čína vnímá KLDR jako svého spojence se stejným totalitním zřízením a se společnými idejemi a tudíž nechce ochlazovat vzájemné vztahy s KLDR v problematice regionálního charakteru. Po nástupu Si Ťin-pchinga se však přístup Číny patrně změnil a z hlediska faktoru příbuznosti režimů lze usuzovat, že zde došlo k uplatňování pravidla, které udává, že sousední státy nehledě na podobu režimu mají větší tendence mezi sebou najít kompromis a cestu k nenásilnému řešení problému. S tímto pravidlem se úzce váže stejný zájem Číny a Japonska, a to stabilita v regionu, které nelze dosáhnout, dokud se daná problematika nevyřeší.

Dále se v této problematice projevil faktor lidového nacionalismu. Severní Korea příznáním únosů japonských občanů zvedla vlnu nevole a silného lidového nacionalismu mezi japonskou veřejností, neboť z pohledu japonské veřejnosti byla touto problematikou přímo ohrožena japonská národní identita a státní svrchovanost, čímž japonské vedení dostalo od japonské veřejnosti plnou podporu

v řešení této problematiky. Dočasný návrat unesených znamenal pro Japonsko porušení Pchjongjanské smlouvy, protože unesení měli být navraceni trvale, tudíž nemohlo být ponechání unesených v Japonsku porušením Pchjongjanské smlouvy ze strany Japonska, neboť již nebyla platná ze strany KLTR, když chtělo unesené poté navrátit na své území. Za pomoci faktoru lidového nacionalismu lze nahlédnout na opatrný čínský postoj dalším pohledem. Zavedením pravidelných každoročních bohoslužeb ve svatyni Jasukuni právě Džuničirem Koizumim se zvedla vlna nevole v očích čínské veřejnosti a Peking tak reagoval zastavením vzájemných návštěv mezi Čínou a Japonskem. Lze usuzovat, že Čína z hlediska lidového nacionalismu zaujímala opatrný postoj právě kvůli velké vlně nevole čínské veřejnosti vůči Japonsku a případná pomoc by tak mohla ohrozit vnírostátní čínskou stabilitu. Čínský postoj tak mohl změnit tehdejší premiér Šinzó Abé, který od roku 2013 nenavštívil svatyni Jasukuni ve snaze usmíření se s Čínou (The Washington Post 2014) (The Japan Times 2018b). jako odpověď Číny se dá považovat souhlas Si Ťin-pchinga se spoluprací s Japonskem na vyřešení problematických otázek ohledně Severní Korey, včetně problematiky únosů a doufá v zájmu udržení stability v regionu ve vyřešení těchto otázek mírovou cestou skrze jednání.

V konstruktivismu jsou zohledňovány normy a pravidla, což je v porovnání s tímto bodem zcela zřejmé, že Čína ctí dohodu s Japonskem z roku 1978 se zájmem vzájemných stabilních vztahů. A proto lze usuzovat že Čína zpočátku tento problém vnímala jako vnitřní záležitost Japonska vůči KLTR a případné vměšování by tak mohlo porušit jednu z pěti zásad mírového soužití uvedených ve smlouvě mezi Čínou a Japonskem z roku 1978, čímž by Čína dohodu o míru a přátelství s Japonskem porušila.

V souvislosti s konstruktivismem se dá považovat tato problematika jako přímý zásah do japonské národní identity a porušením Pchjongjanské smlouvy ze strany KLTR a stagnací v jednání ohledně řádného vyšetřování japonských únosů. Toto ve vztahu ke konstruktivismu lze považovat za pochybování o svrchovanosti Japonska ze strany KLTR.

Počáteční postoj Číny k této problematice ve vztahu s konstruktivistickou teorií mohl nepříznivě ovlivnit vzájemné vztahy s Japonskem, neboť se jednalo o zcela citlivé téma, se kterým se Japonsko dožadovalo pomoci na jednání šesti stran a ke kterému většina stran, včetně Číny vnesly námitky. Za možné příčiny čínského postoje z hlediska konstruktivismu lze považovat faktory příbuznosti režimů, lidového nacionalismu a vzájemné historie, neboť Čína společně se Severní Koreou zažily v minulosti útlak ze strany Japonska a po válce na rozdíl od Japonska byly na stejné straně. Dále s podobným režimem je větší pravděpodobnost pevnějšího spojení Číny a KLR nežli Číny a Japonska.

V této problematice, zvláště pak v pozdějších letech, lze považovat vliv KLR na čínsko-japonské vztahy za příznivý, neboť oba státy spojuje k řešení společného problému za účelem dosažení stability v asijsko-pacifickém regionu. K dosažení tohoto cíle je ale potřeba obnovit normalizační jednání mezi Japonskem a KLR, které bez vyřešení této problematiky nelze uskutečnit, což si Čína uvědomuje.

5.2. Severokorejské jaderné testy

Severokorejské jaderné testy jsou problémem na globální úrovni, řešené především ze strany Rady bezpečnosti OSN ve spolupráci se členskými státy, včetně Číny a Japonska, ale také jsou často řešeny na trilaterální úrovni mezi Čínou, Japonskem a Severní Koreou. Druhá část 6. kapitoly se zaměří na severokorejské jaderné testy, kdy bude provedena analýza motivu KLR k zachování jaderného programu, celkového počtu jaderných testů, včetně jejich výsledků a následné reakce OSN týkajících se kontroverzních severokorejských jaderných testů, vývoje postojů Číny a Japonska k jadernému programu mezi lety 2001–2020, včetně jejich postoje k sankcím uvalených na Korejskou lidově demokratickou republiku a jejich uplatňování. Následně se výsledky analýzy porovnají s teorií konstruktivismu a vyhodnotí se proměny v čínsko-japonských vztazích s příčinným vlivem KLR a jejich současná podoba.

5.2.1. Motiv KLDŘ k jaderným testům

Než se práce bude věnovat rozboru situace ohledně jaderných testů KLDŘ, je nanejvýš vhodné provést rozbor motivů, skrze které je Severní Korea přinucena svůj kontroverzní jaderný program zachovat. Motivů má Severní Korea hned několik, avšak po projevu Kim Čong-una na 7. zasedání KSP, kde prohlásil, že: „*Severní Korea použije jaderné zbraně pouze pokud bude ohrožena její svrchovanost*“ (ABC News 2016), lze předpokládat, že spíše než k přímému útoku na Spojené státy nebo jejich spojence, slouží jaderný program spíše jako nástroj k ovlivňování zahraniční politiky.

Jedním z hlavních motivů pro zachování jaderného programu je udržení současného režimu v KLDŘ, neboť severokorejské vedení věří, že právě jaderné zbraně zabraňují možné invazi vojáků USA do Severní Korey a zamezují tak opakování iráckého či libyjského scénáře, kdy po jaderném odzbrojení obou států do několika let padly tamní režimy a jejich vůdci byli svrženi (Jang, Son 2020:42). S tímto motivem do určité míry souhlasí také Čína, především z několika důvodů. Prvním důvodem je, že Čína vnímá Severní Koreu jako „narázníkový stát“ mezi Čínou a spojenci USA a potenciální rozpad KLDŘ by pro Čínu znamenal spojence USA na pozemní hranici. Druhým hlavním důvodem je migrační problém, který by v případě rozpadu KLDŘ znamenal masivní příliv stovek tisíc severokorejských uprchlíků k severovýchodní hranici Číny (Jang, Son 2020:35). Za třetí důvod se dá považovat potenciální rozpad KLDŘ jako ztráta největšího čínského spojence s podobným režimem a se stejnými ideály, čemuž se dle konstruktivistického předpokladu Čína bude snažit zabránit.

Dalším motivem pro zachování jaderného programu je podpora a zachování legitimacy vlády KSP v čele s Kim Čong-unem, kdy Severní Korea skrze propagandu ovlivňuje severokorejskou veřejnost k podpoře Kimovi vlády pomocí jaderného programu, jehož úspěšné testy jsou dle propagandy připisovány skvělému vedení rodiny Kimů (Jang, Son 2020:33). I s tímto motivem Čína souhlasí, neboť současný režim KLDŘ v čele Kim Čong-unem je pro Čínu mnohem vyhovující, neboť současné severokorejské vedení dle konstruktivistického

hlediska sdílí s Čínou stejné ideály a postoje, tudíž je pro Čínu za současného režimu v KLDR mnohem snazší najít konsenzus se Severní Koreou, což by s výměnou severokorejského vedení nemuselo být možné.

V jaderném programu vidí Severní Korea donucovací prostředek, pomocí kterého může zastrašovat Spojené státy a jejich spojence a přimět je k prosazení vlastní vůle. Tento motiv je často používán, aby ostatní státy přiměl k ekonomické a humanitární pomoci KLDR (Heritage 2018). Tento motiv vzbuzuje v Číně obavy, protože přílišná zastrašovací politika KLDR vede ke zbrojení spojenců USA včetně Japonska, ale zároveň v tomto motivu vidí potenciál pro získání vlivu nad KLDR, a to za pomoci ekonomické spolupráce se Severní Koreou v podobě dodávek potravin a energetických zásob, kde dochází k umělé manipulaci s náklady v reakci na chování KLDR a náznaků, že za dobré chování jsou možné odměny (Manyin, Nanto 2010:7). Z konstruktivistického hlediska pak lze usuzovat, že Čína bude využívat tento motiv k získání vlivu nad KLDR a omezení zastrašující politiky Severní Korey, jejíž přílišná intenzita vede spojence USA v tomto regionu ke zbrojení.

V neposlední řadě je jedním z motivů KLDR pro zachování jaderného programu skutečně také posílení schopnosti armády, neboť v současné době jsou jaderné zbraně hlavní zbraní v severokorejském zbraňovém arzenálu¹³ a dávají Severní Koreji moc způsobit katastrofu jejím sousedům a spojencům Spojených států v asijsko-pacifickém regionu. Díky dosavadním technologickým pokrokům je Severní Korea již schopná zaměřit jaderné zbraně na Jižní Koreu a Japonsko, a po dokončení raket dlouhého doletu bude schopna Severní Korea brzy zasáhnout také americké základny na ostrově Guam (Heritage 2018). Jak Čína, tak i Japonsko vnímají tento motiv jako vážné bezpečnostní riziko v asijsko-pacifickém regionu, které může narušit jeho stabilitu, což je v přímém rozporu se zájmem jak Číny, tak i Japonska, které se jaderných zbraní obává také na základě zkušeností z druhé

¹³ Nutno podotknout, že v roce 2017 Severní Korea úspěšně otestovala svojí prozatím nejsilnější jadernou bombu, která má nejméně desetinásobnou výbušnou sílu, než měly atomové bomby použité na Nagasaki a Hirošimu (Heritage 2018).

světové války, kdy se Japonsko stalo prvním státem, proti kterému byly v otevřeném konfliktu přímo použity jaderné zbraně.

5.2.2. Počet jaderných testů a jejich následky

Ačkoli byl severokorejský jaderný program zahájen v 60. letech minulého století, tak první jaderné testy se datují až od roku 2006. Vzhledem k této problematice je důležité provést rozbor jaderných testů za vlády Kim Čong-ila a Kim Čong-una, neboť právě za vlády Kim Čong-una se počet jaderných testů až dvojnásobně zvýšil. Ve stanoveném časovém rozmezí zahájila Severní Korea celkem 6 jaderných testů, z toho 2 v letech 2006 a 2009 jsou za vlády Kim Čong-ila a zbylé 4 v letech 2013, 2016 a 2017 za současného vůdce KJDR Kim Čong-una (MOFA 2018b).

Jak již bylo uvedeno, první výsledky severokorejského jaderného programu přinesl rok 2006, kdy dne 9. října Severní Korea otestovala svojí první jadernou zbraň o síle pod 1 kilotunu, což je méně než desetina atomové bomby, která byla použita v roce 1945 na japonské město Hirošimu a stala se tak 8. zemí, která vlastní jaderné zbraně (BBC 2017). Krátce po tomto testu byla svolána schůze Rady bezpečnosti OSN k řešení problematiky severokorejského testu, kde byly na KJDR uvaleny sankce v podobě omezení importu a exportu luxusního zboží a vojenských zásob z a do KJDR, zmrazení majetku a zákazu cestování osobám spolupracujícím na programu jaderných zbraní, zákaz poskytování zbraní včetně jaderných technologií a následně bylo zdůrazněno, že pokud KJDR opustí jaderný program, pak OSN zruší sankce vůči KJDR (OSN 2006). Tato událost také zapříčinila významný otřes v čínsko-severokorejských vztazích, protože již v minulosti Čína varovala KJDR aby neprováděla jaderné testy a následně se v KJDR zklamala, když neuposlechla varování a začala s testy, což mělo za následek souhlas Číny se sankcemi OSN vůči Severní Koreji a také Čína uvalila na KJDR vlastní sankce v podobě pozastavení bankovních transakcí a dočasného omezení dodávek ropy (Manyin, Nanto 2010:18). Japonsko podniklo proti KJDR podobné kroky jako Čína a spolu se souhlasem se sankcemi Rady bezpečnosti OSN zavedlo proti Severní Koreji také vlastní sankce, které byly v porovnání s čínskými sankcemi

důraznější, neboť japonské sankce zcela uzavírají přístavy pro severokorejská plavidla, zcela zastavují dovoz zboží z KLDŘ a také zabraňují vstup státním příslušníkům KLDŘ na japonské území (OSN 2006).

Druhý jaderný test se uskutečnil 25. května roku 2009, kdy byla úspěšně otestována jaderná zbraň, která dle odhadů měla sílu okolo 8–9 kilotun a byla tak mnohem silnější, než její předchůdce z roku 2006 (BBC 2017). V důsledku tohoto testu se 12. června téhož roku konala další schůze Rady bezpečnosti OSN, kde došlo k uvalení tvrdších sankcí vůči KLDŘ v podobě rozšíření zbraňového embarga a rovněž členské státy dostaly možnost v případě podezření z porušení předpisů zkontrolovat a zničit veškerý zakázaný náklad do a z KLDŘ, a to na volném moři, v námořních přístavech a na letištích. Japonsko přijetí navrhovaných sankcí Rady bezpečnosti plně podpořilo a požádalo Severní Koreu, aby spolupracovala s mezinárodním společenstvím a navrátila se k jednání šesti stran, aby byly vyřešeny zbývající otázky, včetně jaderného testu a únosu japonských občanů (OSN 2009). Stejně jako Japonsko, také Čína souhlasila se silnějšími restrikcemi avšak, zaujímá minimalistický přístup k provádění sankcí vůči Severní Korey. KLDŘ nadále využívá letecké a pozemní trasy přes Čínu s minimálním rizikem inspekce a luxusní zboží z Číny i nadále proudí téměř bez omezení do Pchjongjangu. Severní Korea kromě toho využívá krycí společnosti v Číně k pořizování předmětů či zboží podléhajících sankcím (Manyin, Nanto 2010:20).

Po druhé schůzi Rady bezpečnosti OSN se severokorejské jaderné testy na pár let zastavily až do lednu roku 2013, kdy dva roky po nástupu Kim Čong-una na místo nejvyššího vůdce KLDŘ v roce 2011 byla v regionu detekována neobvyklá seismická aktivita, což o měsíc později potvrdila Severní Korea jako svůj třetí jaderný test od roku 2006 (BBC 2017). Po tomto potvrzení svolalo Japonsko 12. února téhož roku nouzovou schůzi OSN a Jižní Korea vyhlásila vojenskou pohotovost (BBC 2013). Na schůzi OSN došlo na základě 7. kapitoly Charty OSN k dalším restrikcím vůči KLDŘ zahrnující zákaz cestování a zmrazení majetku vedoucímu KOMIDu (Korejská těžební a obchodní korporace) a jeho zástupci, protože OSN považuje KOMID za hlavního obchodníka se zbraněmi a předního vývozce zboží souvisejícího s balistickými raketami a jadernými zbraněmi a dále

byl doplněn seznam zakázaných zařízení a technologií. Ten také zahrnoval seznam luxusního zboží, které nelze dovážet (OSN 2013).

V roce 2016 se uskutečnily hned 2 jaderné testy. První se uskutečnil v lednu, po kterém Severní Korea ohlásila první úspěšný test termionukleární bomby, která byla silnější než ta, co byla použita proti Japonsku za druhé světové války na město Hirošima a druhý test se uskutečnil v září, po kterém Severní Korea oznámila, že je schopna umístit jadernou hlavici na balistickou raketu (BBC 2017). V reakci na tyto testy zpřísnila Rada bezpečnosti OSN svoje sankce, které se zaměřují na omezení vývozu uhlí až o 62 % (The Guardian 2016). Čína se k sankcím oficiálně vyjádřila, že jakožto stálý člen Rady bezpečnosti OSN bude dodržovat nařízení OSN a bude dohlížet na jejich plnění (FMPRC 2016). Japonsko v návaznosti na jaderné testy naléhalo na Severní Koreu k návratu k jednáním o denuklearizaci a obnovilo část sankcí týkajících se uzavření domácích přístavů pro severokorejská plavidla a cestování z a do Severní Korey, na což Severní Korea zareagovala zastavením vyšetřování únosů japonských občanů severokorejskými agenty (MOFA 2016).

Poslední severokorejský jaderný test se udál roku 2017, tehdy Severní Korea úspěšně otestovala svojí zatím nejsilnější vodíkovou bombu o síle 150 kilotun, kterou lze nainstalovat na raketu dlouhého doletu (BBC 2017). Již šestý severokorejský jaderný test vyústil v nové sankce ze strany Rady bezpečnosti OSN v podobě omezení dovozu ropy a ropných produktů, zákaz vývozu textilu a zákaz vydávání cestovních víz pro severokorejské zámořské pracovníky. Tyto sankce podle USA připraví KLDK o roční zisk až 1,2 miliardy dolarů ročně. Japonsko dle prohlášení tehdejšího premiéra Šinza Abého se sankcemi OSN plně souhlasí, protože Japonsko vnímá opětovné ignorování protestů a varování za strany Severní Korey jako provokaci, kterou již nelze tolerovat (MOFA 2017). Čína po 6. severokorejském jaderném testu zavedla omezení dodávek ropy v souladu se sankcemi Rady bezpečnosti OSN, a to vedlo k prudkému nárůstu cen fosilních paliv na území KLDK (DIIS 2019).

Od roku 2017 do roku 2020 již neproběhl žádný jaderný test ze strany Severní Korey (Aljazeera 2021), avšak navzdory mezinárodním sankcím a koronavirové pandemii se jaderný program KLDK nezastavil, a to především díky

kybernetickým útokům, které jadernému programu přinesly přes 300 milionů dolarů a rozsáhlým pašeráckým operacím u čínského pobřeží, které jsou v rozporu se sankcemi OSN, pomocí dovozu ropy a prodeje uhlí a písku dochází k udržení stabilní ekonomiky KLDR (NBC News 2020).

5.2.3. Postoj Číny a Japonska k jaderným testům KLDR

Japonský postoj k problematice severokorejských jaderných testů zůstává neměnný napříč prací vymezeným časovým obdobím, za což může řada faktorů. Tím nejznámějším faktorem jsou zkušenosti z minulosti, kdy na japonská města, Nagasaki a Hirošima, byly shozeny atomové bomby. Japonská vláda, v čele s Jošihidem Sugou plně souhlasí s protipatřeními Rady bezpečnosti OSN, které navíc doplňuje vlastními protipatřeními v podobě zákazu importu a exportu, uzavřením přístavů pro plavidla KLDR a zákaz cestování (The Japan Times 2021). Dále Japonsko od roku 2009 do současné doby naléhá na Severní Koreu k návratu k jednáním šesti stran za účelem vyřešení problematičtých otázek diplomatickou cestou, včetně jaderného programu a únosů japonských občanů severokorejskými agenty.

Čínský postoj je na rozdíl od japonského postoje značně komplexnější, neboť na jednu stranu sdílí s Japonskem stejný cíl v podobě dosažení stability v asijsko-pacifickém regionu, ale na druhou stranu podporuje Severní Koreu prostřednictvím vzájemného obchodu, který zahrnuje také zboží, na které se vztahují sankce OSN, protože potenciální ekonomický pád KLDR by měl pro Čínu vážné následky v podobě zvýšení daní a migračního problému na společných hranicích.

Oba státy jak Čína, tak i Japonsko mají společný zájem, a to zachování míru a stability v asijsko-pacifickém regionu skrze denuklearizaci KLDR, jejíž jaderný program oba státy vidí jako největší překážku k dosažení stability v regionu. Japonsko po bezvýsledné sérii jednání se Severní Koreou a několika neúspěšných pokusech o jejich obnovu se plně přiklání k rozhodnutím OSN a také samostatně na KLDR uvalují ve spolupráci se Spojenými státy vlastní sankce. Ačkoli Čína souhlasí s rozhodnutím OSN a uplatňuje některé sankce proti KLDR, týkající se

především exportu ropy, textilu, vyhoštění severokorejských dělníků z Číny společně s prohlášením, že v případě války se Spojenými státy se Čína nepřidá na stranu KLLDR, tak na druhé straně obchází nastavené sankce, aby zabránila úplnému pádu KLLDR a za účelem získání vlivu nad Severní Koreou, a donutila tak Severní Koreu k návratu k denuklearizaci skrze jednání. Zároveň se Čína vyslovila proti instalaci protiraketového systému THAAD na území Jižní Korey (Jang, Son 2020:46-50).

4.3.4. Porovnání problematiky s vybranými konstruktivistickými faktory

Navzdory odlišným postojům ze strany Číny a Japonska v řešení této problematiky, kdy Japonsko oproti Číně nebere ohledy na možný kolaps KLLDR jsou Japonsko i Čína vázány společným zájmem o udržení stability v asijsko-pacifickém regionu skrze denuklearizaci Severní Korey. Z faktoru příbuznosti režimů pak lze usuzovat, že na základě podobného režimu Číny a Severní Korey, dokáže Čína oproti Japonsku snáze odhadnout chování KLLDR a má pro ni větší pochopení, neboť se jedná o dva totalitní státy se společnými idejemi, Avšak zde platí pravidlo akademika Takešiho Uemury (Uemura 2018) a to, že nehledě na odlišnost režimů mají sousední státy mnohem větší tendence v nacházení kompromisu v řešení problematiky mírovou cestou.

V souvislosti s předchozím bodem se na tuto problematiku pojí také faktor postoje ke Spojeným státům, kdy se oba aktéři snaží přimět KLLDR k návratu k jednáním o denuklearizaci, tak Japonsko se společného zájmu snaží dosáhnout skrze silné ekonomické sankce, kdežto Čína, pro kterou by případná destabilizace znamenala mnoho vnitřních problémů se snaží o vytvoření ekonomické závislosti KLLDR na Číně a přimět tak KLLDR návrat k jednáním o denuklearizaci i za předpokladu, že dojde k porušení některých sankcí.

Navzdory společným problémům ze vzájemné minulosti se čínsko-japonské vztahy v souvislosti s touto problematikou nalézají v bodě, kdy oba aktéři spolu komunikují a snaží se najít konsenzus v řešení tohoto problému, příkladem může být rozhovor čínského prezidenta Si Ťin-pchinga a japonského premiéra

Jošihideo Sugy, kdy čínský prezident přislíbil japonskému premiérovi spolupráci v řešení dané problematiky.

I v této problematice lze předpokládat, že vliv KLDŘ na čínsko-japonské vztahy je spíše příznivý, neboť navzdory odlišným postojům a vzájemné historii jsou oba aktéři spojováni společným zájmem v podobě zachování stability v asijsko-pacifickém regionu skrze denuklearizaci KLDŘ.

6. Závěr

Bakalářská práce se zabývala vlivem KLDŘ na vzájemné vztahy mezi Čínou a Japonskem mezi lety 2001–2020. Pro výzkum byly zvoleny dvě události, které sloužily jako podpůrné body pro analýzu severokorejského vlivu na čínsko-japonské vztahy. Vybranými událostmi byly konkrétně: únosy japonských občanů severokorejskými agenty a jaderné testy KLDŘ. Podpůrná teorie, která byla zvolena pro tento výzkum je teorie konstruktivismu, neboli sociální teorie, kterou lze mimo jiné aplikovat na mezinárodní vztahy. Teorie konstruktivismu na rozdíl od ostatních teorií předpokládá, že společné zájmy, ideály a národní identita ovlivňují chování zkoumaných aktérů.

Vzájemné vztahy mezi Čínou a Japonskem si v druhé polovině 20. století prošly celou řadou změn. Oba státy se nacházely na opačných stranách poválečného bipolárního uspořádání, kdy společný obchod spolu se vzájemnou komunikací mezi oběma státy začínaly prakticky od začátku. Po rozdělení Korejského poloostrova navíc vznikl nový stát, který společně s Čínou stál na stejné straně a má podobný režim a smýšlení, tím státem je KLDŘ. Během studené války se čínsko-japonské vztahy dočkaly urovnání, navzdory faktu, že během studené války došlo také k několika krizím, které vzájemnými vztahy otřáslly. Došlo ale během studené války ke změně vzájemného vnímání mezi oběma aktéry? Navzdory skutečností, že se státy nacházely na opačných, nepřátelenských stranách bipolárního uspořádání a že Čína měla nového spojence se stejným režimem v podobě Severní Korey, došlo mezi oběma aktéry ke změně jejich politické kultury. Jejich novými hodnotami jsou: vzájemný obchod, mezinárodní spolupráce a mírový přístup k řešení

problémů. Přestože oba aktéři stáli na zneprátelených stranách, tak z konstruktivistického hlediska oba státy sdílejí stejný zájem v podobě nastolení míru a stability v asijsko-pacifickém regionu. Tento sdílený zájem zabránil vzniku přímého ozbrojeného konfliktu mezi Čínou a Japonskem a dopomohl ke změně jejich politické kultury, což následně vedlo k proměně vzájemných vztahů do současné podoby.

Po konci studené války lze vidět na vývoji vzájemných vztahů vliv historické zkušenosti, kdy japonské vnímání vzájemné historie vzbuzuje v Číně protijaponské nálady a posiluje čínský nátlak na Japonsko ohledně vypořádání historických účtů a zaujetí správného historického pohledu, avšak v této problematice nemůže Čína zaujmout žádné důraznější kroky, neboť by vedly k porušení pěti zásad mírového soužití a tím k porušení čínsko-japonské dohody o míru a přátelství.

V současné době ovlivňuje čínsko-japonské vztahy Severní Korea za pomoci problematik únosů japonských občanů a kontroverzních jaderných testů. Navzdory skutečným, že Čína v těchto problematikách sdílí s Japonskem stejné zájmy v podobě míru a stability v regionu, tak vnímá KLDR jako strategického spojence, jehož rozpad je pro Čínu v mnoha důvodech nežádoucí. Její odlišné kroky především v řešení problematiky jaderných testů jsou často vnímány z pohledu Spojených států a jejich spojenců, včetně Japonska jako laxní přístup.

Je ale udržení existence KLDR pro Čínu důležitější než mír a stabilita v asijsko-pacifickém regionu? Jako první příklad byla zvolena problematika únosů japonských občanů severokorejskými agenty, kterou Čína vnímá víceméně jako vnitřní záležitost Japonska, či jako bilaterální záležitost Japonska a KLDR. Za vlády tehdejšího prezidenta Chu Ťin-tchaa přistupovala Čína k tomuto problému spíše zdrženlivě a ohrazovala se proti japonským návrhům tuto problematiku zahrnout do mezinárodních jednání, které se mimo jiné zaměřovaly na otázku severokorejské denuklearizace. S nástupem Si Ťin-pchinga se čínský náhled na tuto problematiku patrně změnil tím, když současný čínský prezident souhlasil se spoluprací s japonským premiérem na řešení této problematiky a vyjádřil důvěru k řešení této

problematiky skrze jednání, neboť si je Čína vědoma, že k dosažení míru a stability v regionu je zapotřebí normalizace vztahů mezi Japonskem a KLDR.

Co se týče severokorejských jaderných testů, můžeme spatřit jistý rozpor v čínských zájmech, kde na jedné straně Čína souhlasí s Japonskem v otázce denuklearizace KLDR a na druhé straně, kdy by případná denuklearizace KLDR mohla znamenat rozpad KLDR jak z hlediska ztráty legitimacy KSP, tak z hlediska zániku režimu pomocí případné intervence USA, což by mohlo přivodit Číně, na rozdíl od Japonska, řadu domácích problémů. V prvním případě se Čína podílela na jednáních šesti stran a na jednáních Rady bezpečnosti OSN, kde se jakožto stávající člen RB přímo podílela na tvorbě sankcí vůči KLDR. Naopak co se týče samotných sankcí můžeme pozorovat jejich obcházení ze strany čínských pašeráků, a to za pomoci laxnosti tamních autorit z oblasti státní správy, včetně bank, kdy tyto pokračují ve výkupu a prodeji sankcionovaného zboží za účelem udržení ekonomické stability KLDR. Toto obcházení sankcí ze strany Číny má však rovněž za účel získat potřebný vliv nad Severní Koreou, což ji má donutit k návratu k jednáním o denuklearizaci.

Cílem práce bylo zjistit, jaký vliv má KLDR na čínsko-japonské vztahy, a to především mezi lety 2001–2020. K dosažení cíle práce nám pomohla komparace faktorů konstruktivismu s vybranými problémy. V problematice únosů se projevil zejména faktory příbuznosti režimů a lidového nacionalismu. Faktor lidového nacionalismu se v této problematice projevil ve větší míře, a to tím, že Japonsko vnímá únosy svých občanů jako přímý zásah do národní identity, čehož následně Japonsko využívá k posílení lidového nacionalismu pro získání podpory japonské veřejnosti při řešení tohoto problému, na druhou stranu zavedení každoročních bohoslužeb ve svatyni Jasukuni Džuničirem Koizumim zvedlo vlnu nevole v očích čínské veřejnosti, což mělo za následek počáteční opatrný postoj Číny v řešení této problematik. Faktor příbuznosti režimu se zde projevuje ve dvou rovinách, v počátečních letech Čína zaujímala opatrný postoj, protože vnímá KLDR jako svého spojence se stejným totalitním zřízením a se společnými idejemi, tudíž nechce zbytečně ochlazovat vzájemné vztahy s KLDR v problematice regionálního charakteru. Pravidlo, že sousední státy nehledě na podobu režimu se budou snažit

o kompromis a mírové řešení začíná v této problematice platit v pozdějších letech až s nástupem Si Ťin-pchinga, který ačkoli má stejný zájem jako jeho předchůdci ohledně zachování stability v regionu, tak na rozdíl od svých předchůdců vidí tento problém jako překážku v dosažení zájmu stability v asijsko-pacifickém regionu.

Co se týče problematiky kontroverzních jaderných testů ze strany KLDR, můžeme spatřit úplné uplatnění hned několika konstruktivistických předpokladů, a to postoj k USA, který předpokládá, že Japonsko i Čína budou spolupracovat s USA. I přes odlišný postoj v řešení této problematiky, kde Čína ekonomicky usměrňuje KLDR za cílem dosažení stability na Korejském poloostrově, avšak nenechá KLDR ekonomicky destabilizovat, protože by to pro Čínu znamenalo řadu domácích problémů, kdežto Japonsko plně dodržuje sankční program OSN a vlastní sankce se zájmem zastavení jaderného programu KLDR bez ohledu na možnou destabilizaci a rozpad KLDR, tak lze spatřit jednotný přístup v řešení problému, kdy oba aktéři spolupracují s USA a se západními mezinárodními organizacemi k dosažení společného cíle. Tento faktor souvisí s dalším konstruktivistickým faktorem a tím je příbuznost režimů. Čína nechce riskovat rozpad KLDR, neboť společně s vnitřními problémy by rozpad KLDR znamenal pro Čínu ztrátu spojence, který má podobný režim a ideály jako Čína, tudíž se Čína snaží o méně drastické řešení této problematiky jako Japonsko. Avšak tento faktor se také pojí s pravidlem, že sousední státy se snaží najít konsenzus mírovými cestami, což se týká také čínsko-japonských vztahů, neboť i přes odlišné metody se oba aktéři snaží dosáhnout společného zájmu mírovou cestou.

V obou problematikách lze usuzovat, že vliv Severní Koreje vzájemné vztahy mezi Čínou a Japonskem nijak významně neohrožuje, naopak přispívá k jejich zpevnění. V současné době se čínsko-japonské vztahy nachází v bodě, kdy oba státy spojuje stejný zájem, který oběma aktérům zabraňuje v prudkém zhoršení vzájemných vztahů a brání případnému otevřenému konfliktu. Příkladem jsou poznatky ze studené války, kdy navzdory skutečnosti, že oba státy stály na nepřátelých stranách, tak mezi nimi nedošlo k žádnému ozbrojenému konfliktu, neboť je spojoval stejný zájem stability v regionu. Na základě současné podoby čínsko-japonských vztahů a na základě poznatků ze studené války nelze očekávat

ve vývoji vzájemných vztahů pod vlivem KLDR výraznější změny. Japonský kabinet Jošihideo Sugy a současné čínské vedení v čele se Si Ťin-pchingem nadále usilují o řešení zkoumaných problematik za účelem dosažení stability v asijsko-pacifickém regionu. Potenciální změnu v této oblasti představuje nová administrativa USA v čele s Joem Bidenem, které se KLDR neobává tolik, jako administrativy Bidenova předchůdce a lze tedy předpokládat odvážnější kroky KLDR. V tomto scénáři je však pravděpodobné, že Čína nedovolí KLDR žádné odvážnější kroky, které by přímo ohrozily mír a stabilitu v regionu. Stejně tak Čína s Japonskem nezmění svůj postoj vůči denuklearizaci KLDR.

7. PRAMENY A LITERATURA

7.1. Literatura

Armstrong, Charles K. 2004. *The North Korean Revolution, 1945–1950*. New York: Studies of the Weatherhead East Asian Institute of Columbia University.

Barnett, Michael. 2015. Social Constructivism. In: *The Globalization of World Politics*. Oxford: Oxford University Press.

DiFillipo, Anthony. 2014. *STILL AT ODDS: THE JAPANESE ABDUCTION ISSUE AND NORTH KOREA'S CIRCUMVENTION*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid.

Drulák, Petr. 2003. *Teorie mezinárodních vztahů*. Praha: Portál, s.r.o.

Freeman, Carla Park. 2015. *China and North Korea: Strategic and Policy Perspectives from a Changing China*. New York: Palgrave Macmillan.

Goldsmith. Jack. 2000. *Sovereignty, International Relations Theory, and international Law*. Stanford: Stanford Law Review.

He, Yinan. 2013. *The Past and Present of Sino-Japanese Relations: Revisiting the Roles of the US Factor and Historical Legacy and US Factor*. Newcastle: Cambridge Scholars.

Heginbotham, Eric. Samuels, Richard J. 1998. *Mercantile Realism and Japanese Foreign Policy*. Cambridge: The MIT Press.

Ilpyong, T. Kim. 1963. *The Judicial and Administrative Structure in North Korea*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Iriye, Akira. 1990. Chinese-Japanese relations 1945-90. In: *China and Japan: History, Trends and prospects*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jackson, Robert. Sørensen, Georg. 2014. *Introduction to International Relations*. Oxford: Oxford University Press.
- Jang, Youngduk. Son, Daekwon. 2020. *Sino-DPRK Geopolitical Curse behind Kim Jongun's Olive Branch*. Incheon: Inha Journal of International Studies.
- Johnston, Alastair Iain. 2013. *How New And Assertive Is China's New Assertivness*. Cambridge: The MIT Press.
- Khanna, Vinod. 1992. *Sino-Japanese Relations in the Post-Cold War Perspective*. Delhi: Department of Chinese and Japanese Studies.
- Kim, Hong N. 1975. *Sino-Japanese Relations since the Rapprochement*. Berkeley: University of California Press.
- Liao, Xuanli. 2006. *Chinese Foreign Policy Think Tanks and China's Policy Towards Japan*. Hong Kong: The Chinese University Press.
- Manyin, Mark E. 2003. *Japan-North Korea Relations: Selected Issues*. Washington D.C.: Congressional Research Service.
- Manyin, Mark E. Nanto, Dick K. 2011. China-North Korea Relations. In: *North Korean Review*. Washington D.C.: Congressional Research Service.
- Myšička, Stanislav. 2018. Lidový nacionalismus a čínská zahraniční politika. In: *Mezinárodní vztahy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- Oneal, John R. Russett, Bruce. Berbraum Michael L. 2003. *Causes of Peace: Democracy, Interdependence, and International Organizations, 1885–1992*. International Studies Quarterly.
- Ryang, Sonia. 2018. *North Koreans in Japan: Language, Ideology and Identity*. New York: Routledge.
- Sneider, Kurt. 1965. *Local Government in Japan*. Stanford: Stanford University Press.
- Uemura, Takeshi. 2015. *Understanding Chinese Foreign Relations: A Cultural Constructivist Approach*. Oxford: Oxford academic press.
- Uemura, Takeshi. 2013. Understanding Sino-Japanese Relations: Proposing a Constructivist Approach in Chinese Studies. In: *Journal of Contemporary East Asia Studies*. Tokio: Waseda Institute of Contemporary Chinese Studies.

Uemura, Takeshi. 2018. Constructivism and Chinese Studies. In: *Journal of Asia-Pacific Studies*. Tokio: Waseda University.

Wendt, Alexander. 1992. *Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics*. Yale: The MIT Press.

Wendt, Alexander. 1995. *Constructing International Politics*. Yale: The MIT Press.

Wendt, Alexander. 1999. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Yamamoto, Yoshi. 2011. *Taken: North Korea's criminal abduction of citizens of other countries*. Washington, DC: Committee for Human Rights in North Korea.

7.2. Internetové zdroje

ABCNews. 2016. *Kim Jong Un: North Korea Will Only Use Nuclear Weapons If Sovereignty Is Threatened*. Dostupné na: <https://abcnews.go.com/International/kim-jong-north-korea-nuclear-weapons-sovereignty-threatened/story?id=38961774> (7. 4. 2021)

Aktuálně.cz. 2017. *Sdílet článek OSN uvalila nové sankce na Severní Koreu. Jde o odplatu za raketové testy*. Dostupné na: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/osn-uvalila-nove-sankce-na-severni-koreu-jde-o-odplatu-za-ra/r~ba89a9c27a1411e79c3f0025900fea04/> (6. 1. 2021)

Aljazeera. 2021. *N Korea further developed nuclear weapons programme in 2020: UN*. Dostupné na: <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/9/n-korea-developed-nuclear-weapons-programme-in-2020-un-report> (8. 4. 2021)

BBC. 2013. *North Korea nuclear test: No radiation detected*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-21455080> (8. 4. 2021)

BBC. 2017. *North Korea nuclear tests: What did they achieve?*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-17823706> (8. 4. 2021)

Britannica. 2016. *First Sino-Japanese War*. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/First-Sino-Japanese-War-1894-1895> (31. 1. 2021)

Britannica. 2020a. *China*. Dostupné na: <https://www.britannica.com/place/China> (4. 10. 2020)

Britannica. 2020b. *Japan*. Dostupné na: <https://www.britannica.com/place/Japan> (4. 10. 2020)

- Britannica. 2020c. *North Korea*. Dostupné na:
<https://www.britannica.com/place/North-Korea> (4. 10. 2020)
- Britannica. 2020d. *Treaty of Shimoseki*. Dostupné na:
<https://www.britannica.com/event/Treaty-of-Shimonoseki> (21. 3. 2021)
- Britannica. 2021a. *Korean War 1950–1953*. Dostupné na:
<https://www.britannica.com/event/Korean-War> (28. 3. 2021)
- Britannica. 2021b. *Kishi Nobusuke prime minister of Japan*. Dostupné na:
<https://www.britannica.com/biography/Kishi-Nobusuke> (12. 4. 2021)
- BusinessInfo.cz. 2019. *Korea (Severní – KLLDR): Zahraniční obchod a investice*.
Dostupné na: <https://www.businessinfo.cz/navody/korea-severni-kldr-zahranicni-obchod-a-investice/> (6. 1. 2021)
- CIA. 2020a. *The World Factbook: China*. Dostupné na:
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ch.html> (28. 9. 2020)
- CIA. 2020b. *The World Factbook: Japan*. Dostupné na:
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ja.html> (28. 9. 2020)
- CIA. 2020c. *The World Factbook: North Korea*. Dostupné na:
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/kn.html> (28. 9. 2020)
- China Daily. 2002. *Japan set to ask North Korea to extend abductee visit*.
Dostupné na: http://www.chinadaily.com.cn/en/doc/2002-10/25/content_141095.htm (5. 4. 2021)
- China Daily. 2004. *Koizumi to pick up abductee kin in Pyongyang*. Dostupné na:
http://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2004-05/10/content_329417.htm (5. 4. 2021)
- China Tours. 2020. *Podrobné dějiny Japonska*. Dostupné na:
<https://www.chinatours.cz/rejstrik-mist/japonsko/dejiny/> (31. 1. 2021)
- CNN. 2020. *Trump promised to win the trade war with China. He failed*.
Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2020/10/24/economy/us-china-trade-war-intl-hnk/index.html> (31. 1. 2021)
- CNN. 2020. *Yoshihide Suga officially named as Japan's new Prime Minister, replacing Shinzo Abe*. Dostupné na:

<https://edition.cnn.com/2020/09/16/asia/yoshihide-suga-japan-prime-minister-intl-hnk/index.html> (16.10.2020)

Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty Organization. 2021. 16 OCTOBER 1964 - FIRST CHINESE NUCLEAR TEST. Dostupné na:

<https://www.ctbto.org/specials/testing-times/16-october-1964-first-chinese-nuclear-test> (2. 4. 2021)

Česká televize. 2020. Dceru už neuvidí. Zemřel Japonec, který zasvětil život návratu lidí unesených do KLDR. Dostupné na:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3115064-dceru-uz-neuvidi-zemrel-japonec-ktery-zasvetil-zivot-navratu-lidi-unesenych-do-klldr> (5. 4. 2021)

Danish institute for international studies. 2019. *Sanctions are an important tool in China's North Korea diplomacy*. Dostupné na:

<https://www.diis.dk/en/research/sanctions-are-an-important-tool-in-chinas-north-korea-diplomacy> (8. 4. 2021)

Dreamstime.com.2021. *Vector illustration of administrative division map of China*. Dostupné na: <https://www.dreamstime.com/vector-illustration-administrative-division-map-china-image166819793> (5. 10. 2020)

Dreamstime.com.2021. *Political vector map of North Korea*. Dostupné na: <https://www.dreamstime.com/political-vector-map-korea-north-illustration-eps-image160129746> (21. 2. 2021)

EU business in Japan. *Regions & Prefectures*. Dostupné na:

<https://www.eubusinessinjapan.eu/why-japan/regions-prefectures> (11. 10. 2020)

Finance.cz.2020. *Japonský jen, JPY*. Dostupné na:

<https://www.finance.cz/makrodata-eu/kurzovni-listky/japonsky-jen> (4. 10. 2020)

Finance.cz.2020. *Čínský jüan, CNY*. Dostupné na:

<https://www.finance.cz/makrodata-eu/kurzovni-listky/cinsky-juan> (4. 10. 2020)

Ministerstvo vnitra České republiky. *Státní svrchovanost*. Dostupné na:

<https://www.mvcr.cz/clanek/statni-svrchovanost.aspx> (8. 12. 2020)

Ministry of Foreign Affairs of Japan.2003. *Vice Foreign Minister Wang Yi Talks With Heads of the Delegations of Russia, the US, the DPRK, the ROK and Japan*.

Dostupné na: <https://www.fmprc.gov.cn/ce/ceun/eng/zt/ch/t25369.htm> (6. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of Japan.2002. *Japan-DPRK Pyongyang Declaration*.

Dostupné na: https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/n_korea/pmv0209/pyongyang.html (5. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of Japan.2016. *Measures taken by the Government of Japan against North Korea*. Dostupné na:

https://www.mofa.go.jp/a_o/na/kp/page3e_000628.html (8. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of Japan.2017. *Comment by Prime Minister Shinzo Abe, on the Adoption of a Resolution by the United Nations Security Council concerning North Korea's nuclear test and other activities*. Dostupné na:

https://www.mofa.go.jp/press/release/press4e_001720.html (8. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of Japan. 2018a. *Abductions of Japanese Citizens by North Korea*. Dostupné na:

https://www.mofa.go.jp/a_o/na/kp/page1we_000067.html (2. 4. 2020)

Ministry of Foreign Affairs of Japan. 2018b. *North Korea's Nuclear and Missile Issues*. Dostupné na: https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/n_korea/nuclear/index.html (8. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of Japan.2020. *Japanese Territory*. Dostupné na:

https://www.mofa.go.jp/territory/page1we_000007.html (8. 12. 2020)

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 2014. *The Five Principles of Peaceful Coexistence*. Dostupné na:

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbd_665378/t1179045.shtml (2. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 2018. *Foreign Ministry Spokesperson Lu Kang's Regular Press Conference on March 15, 2016*.

Dostupné na:

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1347923.shtml (8. 4. 2021)

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 2021. *Sino-Japanese Treaty of Peace and Friendship*. Dostupné na:

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ziliao_665539/3602_665543/3604_665547/t18012.shtml (2. 4. 2021)

NBC News. 2020. *After a COVID-19 lull, North Korea gets back to sanctions-busting as China turns a blind eye*. Dostupné na:

<https://www.nbcnews.com/news/north-korea/after-covid-19-lull-north-korea-gets-back-sanctions-busting-n1234858> (8. 4. 2021)

United Nations. 2006. *SECURITY COUNCIL CONDEMNS NUCLEAR TEST BY DEMOCRATIC PEOPLE'S REPUBLIC OF KOREA, UNANIMOUSLY ADOPTING RESOLUTION 1718 (2006)*. Dostupné na:

<https://www.un.org/press/en/2006/sc8853.doc.htm> (8. 4. 2021)

United Nations. 2009. *Security Council, Acting Unanimously, Condemns in Strongest Terms Democratic People's Republic of Korea Nuclear Test, Toughens Sanctions*. Dostupné na: <https://www.un.org/press/en/2009/sc9679.doc.htm> (8. 4. 2021)

SHINE.2008. *DPRK's top leader appoints Kim Tok Hun as new premier*. Dostupné na: <https://www.shine.cn/news/world/2008144147/> (24. 9. 2020)

The Guardian. 2016. UN tightens sanctions on North Korea after largest nuclear test yet. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/30/un-north-korea-sanctions-nuclear-test> (8. 4. 2021)

The Guardian. 2017. *Americans once carpet-bombed North Korea. It's time to remember that past*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/aug/13/america-carpet-bombed-north-korea-remember-that-past> (4. 1. 2021)

The Japan Times. 2003. *A lead to the abduction mystery*. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2003/01/11/editorials/a-lead-to-the-abduction-mystery/> (5. 4. 2021)

The Japan Times. 2015. *Kim Jong Un urges Chongryon to step up activity in Japan*. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/05/26/national/politics-diplomacy/kim-jong-un-urges-chongryon-step-activity-japan/> (8. 1. 2021)

The Japan Times. 2018a. Abe, Xi agree to cooperate in tackling N. Korea nuclear issue. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/05/05/national/politics-diplomacy/abe-xi-agree-cooperate-tackling-n-korea-nuclear-issue/> (6. 4. 2021)

The Japan Times. 2018b. Abe forgoes Yasukuni visit on anniversary of WWII surrender, sends ritual donation instead. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/08/15/national/politics-diplomacy/abe-sends-ritual-donation-tokyos-yasukuni-shrine-wwii-surrender-anniversary/> (15. 6. 2021)

The Japan Times. 2020a. *Xi shared concern over Japanese abducted by North Korea in first talks with Suga*. Dostupné na: <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/10/17/national/xi-abductions-north-korea-suga/> (6. 4. 2021)

The Japan Times. 2021. Japan to extend North Korea sanctions — including a ban on all trade — by two years. Dostupné na:

<https://www.japantimes.co.jp/news/2021/04/06/national/politics-diplomacy/japan-north-korea-sanctions-extension/> (9. 4. 2021)

The National Committee of North Korea.2019. *China-North Korea Relations*. Dostupné na: <https://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/china-north-korea-relations> (28. 3. 2021)

The New Yorker. 2015. *North Korea's Abduction Project*. <https://www.newyorker.com/news/news-desk/north-koreas-abduction-project> (5. 4. 2021)

The Washington Post. 2014. Japan's Abe avoids Yasukuni Shrine in hopes of meeting with China's Xi Jinping. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/world/japans-abe-stays-away-from-yasukuni-in-hopes-of-meeting-with-chinas-xi/2014/08/15/f55bdcc8-ba8c-4c94-9ba2-032124c84a9a_story.html (15. 6. 2021)

Velvyslanectví ČLR v ČR.2009. *Politický systém*. Dostupné na: <http://cz.china-embassy.org/cze/zggk/t126984.htm> (16.10. 2020)

Wilson center.2013. *Sino-Japanese Relations After the Cold War: Two Tigers Sharing a Mountain*. Dostupné na: <https://www.wilsoncenter.org/event/sino-japanese-relations-after-the-cold-war-two-tigers-sharing-mountain> (12. 4. 2020)

Wilson center.2021. *Chinese-North Korean Relations: Drawing the Right Historical Lessons*. Dostupné na: <https://www.wilsoncenter.org/article/chinese-north-korean-relations-drawing-the-right-historical-lessons> (28. 3. 2021)

Seznam tabulek

Tabulka 1 – obecné shrnutí tří zemí.....	23
--	----